

Contra la sentència de Jaca no cal demanar pietat.

Val més protestar.

Un aniversari i un Consell de guerra

Molts barcelonins recordaran tota la vida que el dia 16 de març de l'any 1930, en ocasió d'assistir a la presa de possessió del Palau Nacional de Montjuïc, solemnitzada amb un concert de l'Orfeó Català, vàrem tenir notícia de la mort del general Primo de Rivera. Els ciutadans que tenen ràdio comunicaven que havia estat llegit un despatx de París anunciant la mort repentina de l'ex-dictador a la ciutat escollida com a refugi de l'exiliat. L'home que havia obligat dotzenes d'espanyols a exiliar-se, havia resistit la dura prova només un mes i mig. En la història dels dictadors contemporanis no hi ha una història política més còmica ni un final més dramàtic.

No pensem començar anualment aquesta efemèride. Bé se'n cuidaran prou els que varen viure de la disbaixa dictatorial, els que varen enriquir-se durant el període vergonyós de sis anys llargs de dictadura. Durant molts anys, en arribar el 13 de setembre, serà recordat un altre 13 de setembre d'infamada i catàstrofica memòria, inici d'un període d'abjecció política que ens ha costat tants diners com si haguéssim fet una gran guerra i que segurament només haurà tingut l'avantatge de precipitar la caiguda de les institucions que un general tipus segle XIX es proposava d'enrobustir. Ningú, però, només els estòmacs agraits, recordarà la data del 10 de març, perquè, encara que l'obra del dictador hagi fet trontollar tota la política espanyola, no serà pas possible considerar com un gran home un militar, pel qual, encara que es pugui reconèixer que era una bona persona rodejada de tota la gent sospitosa de cada població, no podrà oblidar-se que, segons frase pròpia, tot el que sabia ho havia après al Casino de Jerez i ens governava amb els principis del Casino de Jerez i unes quantes idees de «cuarto de banderas».

Però els fets són tan recents, és tan a prop el desenllaç del drama, i ens en sentim tant encara de les conseqüències d'un mal govern que va durar sis anys i quatre mesos, que no és possible de substraure's a la preocupació de passar balanç d'aquestes calamitats públiques. Tampoc no és possible d'esquivar la dèria de comptar el dies de sofriment — tament com els dies sense sol o de malaltia. És impossible no portar el registre d'anys, mesos i dies d'un ultratge fet al país i a cada un dels ciutadans durant la primera i la segona dictadures, d'establir dates i coordinar fets.

Els pupins han commemorat la data de la mort del dictador. Els pupins de Barcelona, els espoliadors del nostre tresor públic, han imprès amb aquest motiu un recordatori en el qual hi ha estampat, a títol de frase famosa, el següent pensament del dictador:

«Yo no tengo la experiencia de gobernar. Nuestros medios son tan sencillos como ingenios. Son los medios que el bien de la Patria nos dicta, y nuestras resoluciones están tomadas mientras hincamos nuestras rodillas en el santuario del alma nacional.»

Es tot un programa de govern, el programa que ha reduït quasi a la meitat el valor de la peseta, el programa del Casino de Jerez i del «cuarto de banderas». No cal parlar-ne més.

Ha passat un any. Entretant hem vist caure el govern Berenguer. Les causes de la caiguda del ministeri Berenguer són conegudes, i la principal d'elles fou l'obstinació de salvar les responsabilitats de la Dictadura. És realment molt significatiu que en certs alts llocs, on va tolerar-se durant més de sis anys que fossin destruïts els partits als quals la corona deu l'existència de la Restauració, hagi existit la preocupació de salvar els dictadoretos i de considerar-los com a instrument de govern. Aquesta necessitat d'aguantar-se sobre una base tan falsa va fer inevitable la caiguda del Govern Berenguer. I quasi podria assegurar-se que l'actual govern morirà del mateix mal. La tàctica és, per ara, quasi idèntica. Romanones, que dos dies abans d'ésser ministre concretava el seu programa en els quatre punts següents: restabliment de les garanties constitucionals, eleccions, responsabilitats i amnistia, ara ja no es recorda del seu programa. Certament, el Govern fa eleccions, però mantindrà la censura fins a darrera hora i no vol sentir parlar d'amnistia ni de responsabilitats. Tot va encaminat a salvar les responsabilitats dels dictadors, dels responsables i dels irresponsables. La liquidació de l'obra de la Dictadura és inevitable. Si el Govern Berenguer hagués pogut emprendre aquesta tasca sense contemplacions als pupins, si hagués pogut fer eleccions ràpidament, s'hauria estalviat l'episodi de Jaca i el de Cuatro Vientos.

Poc més d'un any després de caiguda la Dictadura, i coincidint amb l'aniversari de la mort del dictador, ha vingut el Consell de guerra de Jaca. En escriure aquestes línies,

sembla que la sentència demanarà una pena de mort. Però tothom sap que el Govern no voldrà fer executar amb tot el seu rigor la sentència, per la senzillera raó que l'opinió del país s'hi oposa, o sigui, per la raó que aquest govern de prohoms no és prou fort per fer-la complir. Doncs si el Govern no té autoritat suficient per arribar al final, per què havia de tolerar aquesta exhibició de mal gust? És inútil dir que el país

Primo de Rivera en una visita a Barcelona

no es commourà davant d'un gest de Divendres Sant o de qualsevol dia no tant sant. Una vegada més es confirma que el senyor Romanones tenia raó el dia abans d'arribar al Poder. Davant d'un Govern que obra amb tanta insinceritat no cal demanar pietat, perquè la pietat haurà obrat de si mateixa. Valdrà més protestar.

La responsabilitat pels fets de Jaca és en gran part del Govern Berenguer, que va donar al país la impressió que no hi ha altre sistema de defensa que fer un pensament definitiu sobre un règim del qual és impossible esperar cap tasca constructiva perquè ja té prou feina intrigant per conservar-se.

La responsabilitat pels fets de Jaca és en gran part del Govern Berenguer, que va donar al país la impressió que no hi ha altre sistema de defensa que fer un pensament definitiu sobre un règim del qual és impossible esperar cap tasca constructiva perquè ja té prou feina intrigant per conservar-se.

La responsabilitat pels fets de Jaca és en gran part del Govern Berenguer, que va donar al país la impressió que no hi ha altre sistema de defensa que fer un pensament definitiu sobre un règim del qual és impossible esperar cap tasca constructiva perquè ja té prou feina intrigant per conservar-se.

La responsabilitat pels fets de Jaca és en gran part del Govern Berenguer, que va donar al país la impressió que no hi ha altre sistema de defensa que fer un pensament definitiu sobre un règim del qual és impossible esperar cap tasca constructiva perquè ja té prou feina intrigant per conservar-se.

La responsabilitat pels fets de Jaca és en gran part del Govern Berenguer, que va donar al país la impressió que no hi ha altre sistema de defensa que fer un pensament definitiu sobre un règim del qual és impossible esperar cap tasca constructiva perquè ja té prou feina intrigant per conservar-se.

La responsabilitat pels fets de Jaca és en gran part del Govern Berenguer, que va donar al país la impressió que no hi ha altre sistema de defensa que fer un pensament definitiu sobre un règim del qual és impossible esperar cap tasca constructiva perquè ja té prou feina intrigant per conservar-se.

La responsabilitat pels fets de Jaca és en gran part del Govern Berenguer, que va donar al país la impressió que no hi ha altre sistema de defensa que fer un pensament definitiu sobre un règim del qual és impossible esperar cap tasca constructiva perquè ja té prou feina intrigant per conservar-se.

La responsabilitat pels fets de Jaca és en gran part del Govern Berenguer, que va donar al país la impressió que no hi ha altre sistema de defensa que fer un pensament definitiu sobre un règim del qual és impossible esperar cap tasca constructiva perquè ja té prou feina intrigant per conservar-se.

La responsabilitat pels fets de Jaca és en gran part del Govern Berenguer, que va donar al país la impressió que no hi ha altre sistema de defensa que fer un pensament definitiu sobre un règim del qual és impossible esperar cap tasca constructiva perquè ja té prou feina intrigant per conservar-se.

La responsabilitat pels fets de Jaca és en gran part del Govern Berenguer, que va donar al país la impressió que no hi ha altre sistema de defensa que fer un pensament definitiu sobre un règim del qual és impossible esperar cap tasca constructiva perquè ja té prou feina intrigant per conservar-se.

La responsabilitat pels fets de Jaca és en gran part del Govern Berenguer, que va donar al país la impressió que no hi ha altre sistema de defensa que fer un pensament definitiu sobre un règim del qual és impossible esperar cap tasca constructiva perquè ja té prou feina intrigant per conservar-se.

La responsabilitat pels fets de Jaca és en gran part del Govern Berenguer, que va donar al país la impressió que no hi ha altre sistema de defensa que fer un pensament definitiu sobre un règim del qual és impossible esperar cap tasca constructiva perquè ja té prou feina intrigant per conservar-se.

Els Dijous — Blancs

Petit consol

Només el que ha rotat per redaccions pot tenir una idea de la quantitat de paper que s'hi rep.

Aquesta quantitat de paper es divideix en imprès i l'altre. El primer comprèn una vasta gama que va dels diaris més coneguts a les publicacions més estrafolàries, com la imaginació del lector mitjà és incapaç de figurar-se. L'altre, a la seva vegada, es divideix en paper que — pobret! — aspira a ésser imprès i un residu heterogeni de mal classificat.

Entre aquest residu heterogeni, cal comptar les cartes. Ara n'acabem de rebre una i molt bona sota diferents conceptes, per tots els quals felicitem el seu autor: redactat, sintaxi, ortografia i esperit. Transcrivim-ne un tros: «En el vostre reportage Les Acadèmies de Ball a la fotografia Un llarguíssim rengle de noies hi ha, entre elles, no menys que la meua xicota, i jo, pobret de mi!, creient-la pura com un àngel, etc., etc., etc. Cal fer un aclariment, i és que no us ha de doldre aquest descobriment pensant que desfeu la meua felicitat (?). No!! Sóc un humorista i em sé pendre la vida tal com és; l'única cosa que em dol, però, és que al davant dels amics passava per un viu, i pel que veig en tinc molt poqueta cosa; sortosament era de poc temps la conquesta (?) i els companys no la coneixen, i per tant no podran felicitar-me pel meu bon cop d'ull.»

El nostre lector humorista, que firma amb un pseudònim d'un cert cinisme (o d'una certa resignació), acaba demanant-nos que li diguem on és treta la fotografia esmentada. Sentim molt no poder complaure'l; un compromís amb l'amo del local ens veda donar al nostre amic aquest detall d'altra manera que particularment, assegurant-li, això sí, la discreció més absoluta. Altrament, no li costarà gaire esforç, saber a quina acadèmia de ball correspon la foto reveladora.

I, parlant de tot, caríssim comunicant, el vostre pseudònim pot fer creure que teniu una idea excessivament pejorativa del «personal femení que concorre a les acadèmies de ball, alhora que ens faria témer una resolució calderoniana per part vostra, si el to de la vostra carta i la paraula «desempeñar-me'n» no ens induïssin a creure, al contrari, que així com heu mostrat esperit en la vostra carta, en mostrareu també en la vostra conducta.

No sabem les intencions amb què havieu fet aquesta vostra conquesta. És clar que les suposem bones, immillorables, i per això ens felicitem d'haver contribuït a evitar-vos de fer, potser, el paper de protagonista d'una novel·la per «entregues» del tipus Madre en el dia de su boda que ara està penjada a tots els quioscos de la Rambla.

J. S.

MIRADOR INDISCRET

L'aristocràcia municipal

L'altre dia un repòrter municipal preguntat al comte de Güell:

—Es a dir que es presenta regidor?
—Sí, senyor.
—I li agrada fer de regidor?
—Es que En Cambó m'ha promès que em faran alcalde de R. O.

—Però si sembla que els batlles han de ser elegits pels Ajuntaments...

—Això era abans, però ara, després del que jo he fet a l'Ajuntament, han comprès que és millor que a l'Alcaldia hi hagi sempre un títol nobiliari que no pas un qualsevol. Ara li explicaré com ho aconseguirem. Si tenim majoria, em faran alcalde per elecció. Si no la tenim, em nomenaran des de Madrid.

El descobriment del municipi

Coincidint amb l'obertura de la campanya electoral, la sang del prohoms lerrouxista senyor Vinaixa ha començat a bullir. Sobretot, en havent-se convençut l'il·lustre valencià, després de la negativa del Pontífex Alexandre a escoltar-lo, que tampoc aquesta vegada no és dels escollits—ni tan sols dels cridats.

Tornen, doncs, a florir, les seves frases agudes contra la plana major del partit.

La darrera que se li atribueix és aquesta:

«En ésser preguntat pels candidats que el lerrouxisme presentarà a les vinentes eleccions municipals, respongué:

—Qui vol que sigui! Les caravelles de Colón. La Pinta, la Niña i la Santamaria.

Sembla que la Pinta és l'Emiliano i la Niña En Jesús Ullé, veritable nineta dels ulls ara, segons es diu, del cabdill.

Hi ha joves i joves

Deu ésser per això que l'altra tarda, a l'Ateneu, el senyor Vinaixa estava tan excitat, discutint en un grup on hi havia el senyor Amadeu Aragay, que des de la biblioteca es sentia el que deia:

—Acabo de llegir un article a Las Noticias dient que es necessiten homes nous. Com formes, jo sóc el primer de cedir el pas als joves, però als joves de veritat; als guàrdies urbans, no!...

Els ben informats diuen que l'autor de l'article que provoca la indignació del senyor Vinaixa, alhora que periodista, és funcionari de l'Ajuntament, agregat a la guàrdia urbana.

La vida és breu

El mateix ex-regidor valencià, que es veu que sent de debò la prujia de tornar-ne a ésser, fou vist l'altra nit a la Rambla, prop del quiosc de l'Agustí, voltat de correligionaris, als quals deia:

—Eixe Ajuntament serà revolucionari i han d'anar-hi homes bregats en les lluites polítiques. Pas al jovent, molt bé; però respecte als vells. Al cap i a la fi, ells es poden esperar i nosaltres no. Potser aquesta serà l'última volta que podré ser regidor, i no vull que m'arriben el meu puesto de combate.

Tecnicisme radical

El cert és que la imminència de les eleccions municipals ha desensopit els casinos radicals on, fins ara, el més animat eren les partides de manilla i les orquestrines que feien ballar el jovent. I també és cert que hi ha una certa pugna entre els vells i els joves, comptant entre els primers els que ja tenen història, com Vinaixa, Domènech, Rafael Ullé, Olivella, Roure, l'Emiliano, etcètera, i entre els segons els que volen fer-se una història, com Jesús Ullé, Angel Marsà, Eduardo Carballo...

En totes les reunions radicals, això provoca discussions. En una d'aquestes, un dels que volen veure-hi clar va dir:

—Desenganyeu-vos, que no hi aniran ni els uns ni els altres. El partit radical s'ha modernitzat, i seran els tècnics els que aniran a l'Ajuntament: tècnics dels proveïments, com En Matutano; tècnics de les pompes fúnebres, com En Gatell; tècnics de tot el que es presenti, com l'Herèdia...

La inquietud dels tècnics

La Lliga no ha fet conèixer encara el nom dels nous candidats, però és dona ja per segur que un d'ells serà el distingidíssim economista senyor Andreu Bausili, un dels capítostos de la Chade.

El senyor Bausili portarà a l'Ajuntament la missió de regenerar les finances comunals. Oh! és un home del Wall Street, o poc se n'hi falta.

Durant la Dictadura, en aquells dies en què semblava que els artillers ho havien d'engagar tot a rodar, un polític conegut nostre visità, per un assumpte de la Chade, el senyor Bausili.

—Què hi ha? Què és diu? Quins rumors corren? —preguntà aquest amatent.

—Sembla que això dels artillers...

—No, home! Em refereixo a si hi ha algun afer en vista!

Aquesta interrupció pinta de cos enter el senyor Bausili.

Què us creieu?

Els qui transitaven per la Rambla els migdies de la setmana passada, foren intrigats per sis individus, els quals passejaven en fila índia i vestits amb una escafandra de bus. Cap rètol... Ningú no atinava que podrien anunciar.

Però quan en *El Sol* de dissabte i en l'article d'Ortega y Gasset, hom llegí que Cambó viatja amb escafandra, la incògnita restà sobtadament aclarida: Els bussos a la Rambla eren un reclam del «Centro Constitucional».

L'Aldaz no bada

Junta general de socis a l'Associació de la Premsa, el passat diumenge. Es vota la renovació de la meitat de la Junta directiva. Hi ha dues candidatures. A l'oficial figura, com a vocal, el nom del periodista radical senyor Rodríguez Soriano. També hi va el nom d'un altre periodista de filiació radical: En Paco Aldaz.

A l'hora d'anar a votar En Vinaixa, el seu correligionari Rodríguez Soriano li dona dissimuladament una papereta d'on ha estat eliminat l'Aldaz.

—Ep! — crida aquest—. I En Soriano ha de formar candidatura amb mi per a diputats provincials? No em f... pas!

Heus ací per què el jove Rodríguez Soriano no anirà en candidatura pel districte primer provincial.

L'Aldaz, redactor d'*El Diluvio*, hauria pogut, amb aquesta anècdota, redactor un d'aquells solts titulats *Armonias radicales* que esdevingueren famosos al popular diari. Però no ho ha fet per delicadesa. Nosaltres ho fem per ell.

Saviesa i bona fe

Es parlava d'aquesta gran Setmana del Seny o de la Saviesa que al voltant del comte de Keyserling — que, entre nosaltres sigui dit, posseeix una saviesa desfermada — diversos intel·lectuals catalans i castellans celebraran aquests dies al gran hotel de Formentor. A la Setmana hi assistiran intel·lectuals de diverses procedències: el senyor Joaquim Xirau, per exemple, universitari i diplomata fins a la inflamació, i els senyors Sagarra i Pla, bohemis fredíssims deliberats i lleugerament cínics.

—Sí, senyors—deia Josep Pla en una tertúlia barcelonina en la qual hi havia el senyor Xirau—, irem a la Setmana de la Saviesa. Discutirem els més grans temes de la humanitat i mirarem de resoldre les grans qüestions de l'època. Farem, al mateix temps, tota la propaganda que podrem del gran hotel de Formentor, perquè el propietari, que és el que ens invita, es mereix els nostres millors respectes...

L'universitari Xirau, que ha escoltat la primera part del programa exposat per En Pla amb un enterniment notori, es redreça indignat davant de la segona part.

—Compendreu, Pla—diu—, que si jo veles en el que acabeu de dir una ombra de mala fe, jo no em prestaria...

—Mala fe? No sé pas què hi veu! Ho tindrem tot pagat... Em fa l'efecte que la bona fe és perfectament visible.

La tornada del fill pròdig

Es tracta de Màrius Mateo; aquell que, amb acusacions de separatisme i afalacs a la vanitat ridícula del senyor Milà i Camps, va donar-nos uns concerts Ibero-Americans, on va mostrar-se tan incapaç de dirigir com capaç de cobrar grans sumes. De passada es dedicava al bescantament patriòtic.

Ara, però, penedit, torna entre nosaltres, i és Màrius Mateo, compositor català, a seques.

I dirigeix als crítics la següent lletra, brillant de redactat, que copiem textualment:

Hi ha un membre que diu:

«Audicions Màrius Mateo.»

«Al Sr. Crític musical de... — Present.

«Molt senyor meu.—En nostre acaparat seti musical, donaré a conèixer, per primera vegada, la meua obra de «Cámara. Es tracte d'un exponent únic en desacort amb el medi certament en retras.

«Per el nacionalisme de la meua obra dono aquesta primícia en la meua Ciutat, després, passaré al Estranger per constatar i aullatar la veritat de la valor que se li atribueixi aquí; invitant especialment a vostè per congratularme amb la seva desinteressada opinió i elevat criteri.

«Agrait, desde ara, el saluda molt afectuosament, S. S. S.—Màrius Mateo.»

Aquest senyor, que parla del nacionalisme de la seva obra, és aquell que perquè no ens prenguérem seriosament els famosos concerts Ibero-Americans, ens va escriure una carta encapçalada amb un escut nobiliari i plena de grolleries, amb ordre del llavors governador Milans del Bosch de publicar-la sota la pena de suspensió del setmanari, en la qual carta deia, entre altres insanitats:

«En beneficio del criterio público debería... señalar la intensidad política con que se viene practicando nuestro arte, en perjuicio de la obra artística, que es lo que debería importar por encima de toda idea partidista y mezquina.»

Un compositor «caso único»

Mario Mateo, compositor «caso único», segons confessió pròpia, i també segons criteri del públic, encara que no concordin, les dues accepcions en què uns i altres prenen l'expressió «caso único», ja que ell vol dir cas únic de sublimitat, i el públic, de barra; Mario Mateo, doncs, posa unes indicacions també úniques, per a orientació dels executants — ai las! ben rars — de les seves obres.

Hom llegeix:

«Estalactític, estalacmític, dantesc, etc.» No es pot negar que al costat d'això, dir: allegro, adagio, etc., resulta gris.

— I què hi aneu a fer els tècnics a Madrid?
— Es que aquí no estem prou ben centrats.

L'herència del Virrei Bonet

Un diumenge al migdia estàvem prenent el vermut en una societat de barriada. De tant en tant, vingudes de l'escala, travessaven el cafè diverses persones, les quals s'introduïen en una sala del fons. En el ràpid obrir i tancar de la porta ens arribaven a les orelles frases com les següents: «El triomf dels nostres ideals...», «Arribarà l'hora de fer-nos justícia...», «Defensarem la nostra causa fins a la mort!», etcètera.

Ens adreçarem a l'home del taulell, per a dir-li, tot signant la porta del fons:

—Una reunió política, potser?

—Cal! Són els Bonets. Davant la nostra incomprensió, el cafeter amplia:

—Els Bonets; aquells que han de cobrar l'herència. Celebren junta general.

Ben bé dues centes persones omplen la sala. Homes i dones de les edats i condicions més variades. Predominava, però, l'element humil. En el moment en el qual nosaltres fèiem acte de presència en la reunió, hom passava als assumptes generals. Un grup de socis tenia la paraula demanada, i això fou causa que en pronunciar el president els mots: «El senyor Bonet té la paraula», s'armés un xivari de deu mil diables, car tots es donaren per entesos i s'aixecaren a parlar alhora. El president es veié forçat a fer un gran consum de timbre i a citar noms de pila i segons cognoms. Finalment, parla un senyor Bonet que fa cara de venir de fora:

—En els estatuts de la societat consta que els Bonets socis que no resultin hereus cobraran el deu per cent de l'herència. A un servidor li sembla que això és molt poca cosa. No ens diem tots Bonet? Doncs jo proposaria senyalar un vint-i-cinc per cent...

Què ha dit, sant cristià! Es veu que l'home no està gaire convençut del seu parentiu amb el virrei. Els altres, en veure llur capital disminuït, se li tiren al damunt:

—Això és una cosa ja establerta. Els qui no resultin hereus, ben satisfets poden estar amb un deu per cent, no és veritat?—pregunta el president a l'assemblea.

Però, ai, que entre els assistents n'hi ha molts amb un arbre genealògic no gaire clar! S'inicia una polèmica entre els del deu per cent i els del vint-i-cinc. Sempre hi ha qui es sent conciliador i proposa deixar-ho a un quinze. S'inicia un regateig, que si el president no és amatent a tallar, arriba fins el dia de l'efectivitat de l'herència.

El qui ara s'aixeca a parlar és un altre Bonet, el qual troba que l'associació espai massa les assemblees.

—Hauriem de veure'ns més sovint, a fi de canviar impressions. Quan un ha de pagar el lloguer, cada mes li sembla un dia. En canvi, al qui ha de cobrar, les setmanes li semblen segles.

La presidència, amb molt bon encert, decideix canviar el tema. Parlen tot de Bonets de pobles catalans. Per acabar-ho d'adobar, es llegeix una carta vinguda de la República Dominicana, i en la qual mossèn Bonet, en nom d'una infinitat de Bonets de l'altra banda del mar, diu que també part hi volen.

El president declara una vegada més que la unió fa la força, i la sessió es aixeca en mig d'aquella tranquil·litat i general satisfacció, que en les gasetilles dels diaris de l'endemà se'n diu entusiasmo unànime.

Qui era aquest virrei Bonet, que a tants conciutadans nostres ha resultat el famós «oncle d'Amèrica»? Intentarem traçar-ne la silueta, per bé que una mica borrosa degut a la carència de detalls.

Per allà a mitjans del 1700, en el poble de La Cènia hi havia un xicot que s'avoria com una ostra. Empès per l'avorriment i la set d'aventures, un bon dia s'embarcà en un vaixell corsari i féu cap a Madagascà.

En els temps aquells, segons sembla, el país era una vinya i ningú no sabia mai prou bé qui era l'amo de l'illa. Un dia manaven els holandesos, l'endemà els francesos, l'endemà passat els anglesos i l'endemà passat l'altre, altra vegada els francesos, que són els que definitivament se l'han quedada. Algú preguntà: I els naturals del país? Aquests, com és de llei, a Madagascà no han anat mai.

Fou en aquest país on desembarcà En Francesc Bonet Vidal, veí de La Cènia. S'hi deixà caure precisament en els moments en què l'illa vivia un d'aquells llampants i patètics actes d'òpera italiana: un imperi indígena, amb una cort fàrcida d'intrigues; reines que emmetzinaven llurs esposos, i, fins i tot, amb emperadors que responien al nom d'Andrianapoinimerina! En Francesc Bonet Vidal, com a bon català del Camp de Tarragona, no badava, i en un tres i no res s'assignà el paper de tenor. Reeixí en un pinyol tant considerable com suposa casar-se amb la filla d'un d'aquells reis, ésser venerat pels indígenes i arrambar amb tot el que va poder.

D'aquí endavant ens perd el rastre del virrei Bonet. Hi ha qui diu que morí a Calcuta, i hi ha qui afirma que acabà els seus dies a Itàlia en un duel. Tots els hereus coincideixen, però, que trobant-se a

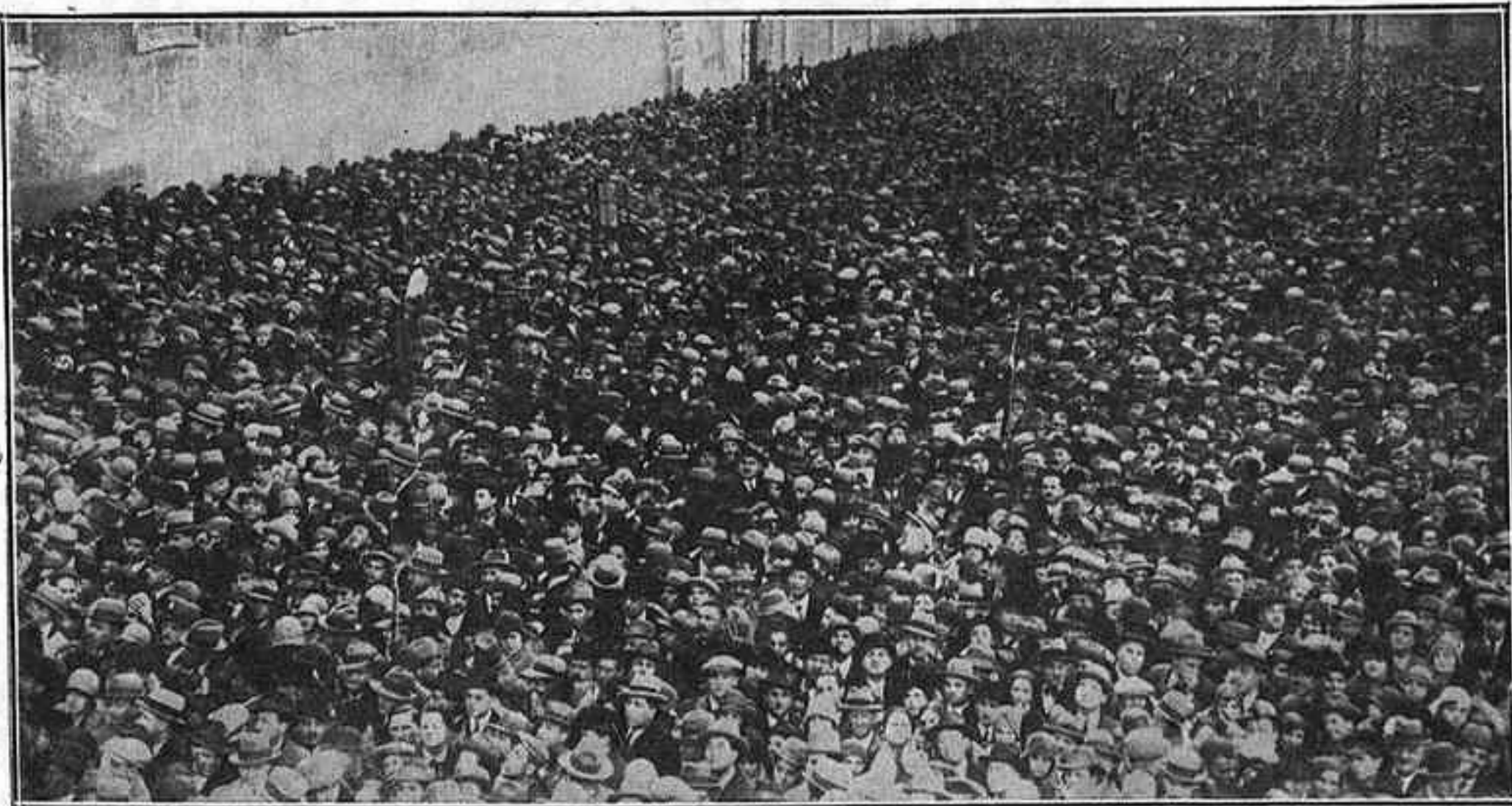
Londres redactà el famós testament, origen de tantes i tantes preocupacions.

En arribar a aquest punt, molts dels nostres lectors exclamaran: «Gràcies a Déu que hem arribat al testament!» Què caram diu, aquest testament? El nostre gust seria complaure'ls, però ens trobem amb la petita dificultat que aquest testament no l'ha vist mai ningú. Encara més: hi ha qui sustenta que no ha existit mai; que

ambaixadors de no sé qui, que han intentat primerament subornar-me, i després, quan han vist que no ho aconseguien, han pronunciat encobertes amenaces.

—Així, vostès creuen que existeixen interessats que no es faci efectiva l'herència?

—Vaja, vaja. I que per segons qui ja ha arribat l'hora d'aquesta efectivitat. En anteriors ocasions, s'havia desplaçat a Lon-

Una multitud de presumptes hereus del patrimoni del dit virrei Bonet?

l'únic testament que hi ha no és el del virrei Bonet, sinó l'atorgat pels seus oncles.

Ens plauria deixar un xic aclarits—si és que podem—aquests punts. Són molts els qui afirmen que el virrei morí sense testar. Com fos que no tenia hereus directes, ni gairebé indirectes (se li havien mort no menys que catorze germans), la fortuna féu cap als seus oncles. Els oncles eren vuit, i són els hereus d'ells els qui sembla que poden al·legar certs drets a l'herència. Un dels oncles es casà amb una senyora de cognom Fibla; un altre germà amb una Sancho, i un altre amb una Garcia. Ens dolria que algú deduís del que deixem dit que tots els Sanchos i Garcies tenen dret a cobrar!

Hem explicat una versió. N'hi ha una altra que vol que un d'aquests oncles hagués anat a Madagascà pel seu compte, abans que el virrei. Fins i tot s'assegura que l'home era paleta d'ofici i que es guanyà l'estima dels naturals del país construint-los un pont damunt d'un riu que fins llavors havien travessat nedant. Després el paleta català es lliurà a la fabricació de ciment, indústria que li reportà considerables beneficis, que anys a venir s'ajuntaran amb el capital del virrei. Com que ens hem imposat l'obligació d'ésser exactes, farem constar que la versió de l'oncle té una variant; aquesta diu que l'oncle, en lloc de paleta, era fumista, especialitat del tot desconeguda a Madagascà.

Arà bé: del virrei, o dels seus oncles, quines són les disposicions del testament? Del famós document només n'és pública una clàusula. Però n'hi ha ben bé prou, car es tracta de la més important. És la que disposa que als cent quaranta anys de la mort del testador, sigui la seva fortuna—diners, joies i terrenys—repartida entre tots els que acreditin ésser els seus hereus.

El termini dels cent quaranta anys fineix aquest 1931; l'herència que inicialment era de cinc milions de lliures, avui dia puja a setanta cinc i, i, com que aquest capital és en lliures, als Bonets els preocupa ben poc la baixa de la pesseta.

Sortirem al pas de possibles reclamacions, advertint que el virrei Bonet explicat per nosaltres és el virrei oficial de l'Associació oficial de Presuntos Hereus al patrimoni del titulat Virrei Bonet. Diem que és el Bonet oficial, perquè sembla que de cirrres en circulen molts d'apócrifs. Els presumptes hereus francesos se'n han inventat un, fill de Marsella.

La persona que ha treballat més per la identificació del virrei català, és el senyor Joan Bonet, actual president de l'associació d'hereus, fill també de La Cènia i hereu directíssim. És el senyor Joan Bonet qui en la qüestió de l'herència «porta el tinglado», com vulgarment es diu. Res més natural, doncs, que adreçar-se a ell per tal d'obtenir uns quants detalls de la cosa.

—En quina ocasió es parlà per primera vegada de l'herència del virrei?

—Impossible de precisar. Però puc assegurar-li que fa molt de temps que la qüestió es remena. Fa prop de cent anys, el 38 del segle passat, ja es va formar una mena de comissió per a ocupar-se de l'assumptu. Intervingué en els treballs el senyor Francisco Bonet, llavors governador del castell de Montjuïc.

—I la finalitat d'aquests treballs?

—Vostè aquí que vostè toca el punt més delicat de l'afar. L'assumptu herència Bonet en cada generació ha fruit un període de la més gran publicitat. I de cop i volta, sense saber com va ni com ve, la qüestió resta sobtadament apagada.

—A què atribueix aquests eclipsis?

—Hi ha qui afluixa, comprèn? L'afar que ens ocupa és un bon tros més complicat del que la gent es pensa. Si només hi haguessin diners pel mig, rai. El mal és que a molts els ha costat la vida.

—No serà tant...

—Que no? Ha de saber que assegut en aquesta mateixa cadira he rebut misteriosos

dres alguna comissió, a l'objecte de realitzar investigacions damunt del terreny. Doncs bé: pensi que generalment tornaven els comissionats dient que tot era una llegenda. Però, heus ací que transcorregut un cert temps es podia observar com els senyors aquests havien experimentat un sobtat canvi de posició social.

—Verament... Són, doncs, els bancs depositaris del llegat els qui entrebanquen l'aclariment?

—Els bancs i diversos senyors que han especulat amb els drets de molts Bonets ingenus. Molts d'ells han signat un document en què es comprometen a cedir el cinquanta per cent de la seva part, cas de cobrar l'herència. D'aquí arrenca l'origen de la nostra associació. Jo vaig ésser dels requerits. No cal dir que em semblà excessiu el tant per cent assignat a l'intermediari. Aleshores vaig pensar com seria beneficiós que ens tramitéssim directament l'assumptu els interessats.

—Vostè fou, doncs, l'iniciador de l'Associació Oficial de Presuntos Hereus al Patrimoni del titulat virrei Bonet?

—Un servidor. Iniciador, redactor dels primers manifestos als Bonet i president de la societat. Dec advertir-li, però, que el meu interès per l'afar no em ve pas d'ara. Ja de menut, a La Cènia, regirant calaixos i armaris, em venien a les mans papers, objectes, etc. Els de casa em deien: «Són d'aquell avi d'Amèrica, que n'hem d'heretar.»

—Quina és l'actuació de la societat?

—La nostra actuació va encaminada a la recerca de documents. Si no del mateix testament, almenys de còpies dignes de crèdit.

—I cap a on orienten les seves recerques?

—I ara! A vostè li ho direm! No li hem dit que la qüestió era delicadíssima? Portem els treballs en secret, perquè la més petita indiscreció podria comprometre definitivament la nostra causa. Estem voltats d'enemics, que si no reculen davant de l'assassinat, menys vacil·larien davant del robatori. Quantes vegades, en el precís moment en què l'assumptu semblava definitivament aclarit, desapareixia el document damunt del qual recolzava l'explicació de tot plegat!

Insistim perquè se'ns expliqui alguna cosa. Però el Bonet president és immovible.

—Tingui una mica de paciència. Li assegurem que en el transcurs d'aquest any tot restarà aclarit. Veritat o mentida, l'assumptu herència Bonet toca a la seva fi.

Deviem fer nosaltres una cara d'incredulitat total, quan el senyor Bonet es creié precisat a insistir.

—Sí, senyors, sí. N'he fet una qüestió d'amor propi i no penso en res més.

Mentre arriba l'hora, el somni del setanta cinc milions endolceix les nits dels tres cents vint-i-cinc Bonets barcelonins, membres de l'Associació Oficial de presuntos Hereus al Patrimoni del titulat virrei Bonet. Ells són els únics ciutadans que han descobert el truc de fer durar tot l'any les il·lusions i els castells en l'aire que precedeixen la rifa de Nadal.—ANDREU A. ARTIS

Pare desnaturalitzat

El dibuixant Ernest Guasp, que per encàrrec d'El Noticiero assisteix a les estrenes teatrals amb l'inefable Bernat i Duran, ha anunciat als contretulats del cafè la publicació, per a més endavant, d'un llibre d'impressions que es titularà versemblantment: *Fent costat a un crític*.

En aquest llibre detallarà En Guasp les moltes i divertides observacions que, especialment pel que es refereix a l'originalitat, suggereixen les obres noves al senyor Bernat.

Per si En Guasp es repensa i deixa de recó el seu projecte, volem transcriure ací les opinions del senyor Bernat respecte d'una de les darreres obres estrenades per la Carme Díaz.

Final del primer acte:

—Però... si això és meu!

Final del segon:

—Igual, igual que una obra meua.

Final del tercer:

—Sí, sí; és meua, ben meua!

I ara ve el bo:

L'endemà la va rebentar.

—Els Bonets; aquells que han de cobrar l'herència. Celebren junta general.

Ben bé dues centes persones omplen la sala. Homes i dones de les edats i condicions més variades. Predominava, però, l'element humil. En el moment en el qual nosaltres fèiem acte de presència en la reunió, hom passava als assumptes generals. Un grup de socis tenia la paraula demanada, i això fou causa que en pronunciar el president els mots: «El senyor Bonet té la paraula», s'armés un xivari de deu mil diables, car tots es donaren per entesos i s'aixecaren a parlar alhora. El president es veié forçat a fer un gran consum de timbre i a citar noms de pila i segons cognoms. Finalment, parla un senyor Bonet que fa cara de venir de fora:

—En els estatuts de la societat consta que els Bonets socis que no resultin hereus cobraran el deu per cent de l'herència. A un servidor li sembla que això és molt poca cosa. No ens diem tots Bonet? Doncs jo proposaria senyalar un vint-i-cinc per cent...

Què ha dit, sant cristià! Es veu que l'home no està gaire convençut del seu parentiu amb el virrei. Els altres, en veure llur capital disminuït, se li tiren al damunt:

—Això és una cosa ja establerta. Els qui no resultin hereus, ben satisfets poden estar amb un deu per cent, no és veritat?—pregunta el president a l'assemblea.

Però, ai, que entre els assistents n'hi ha molts amb un arbre genealògic no gaire clar! S'inicia una polèmica entre els del deu per cent i els del vint-i-cinc. Sempre hi ha qui es sent conciliador i proposa deixar-ho a un quinze. S'inicia un regateig, que si el president no és amatent a tallar, arriba fins el dia de l'efectivitat de l'herència.

El qui ara s'aixeca a parlar és un altre Bonet, el qual troba que l'associació espai massa les assemblees.

—Hauriem de veure'ns més sovint, a fi de canviar impressions. Quan un ha de pagar el lloguer, cada mes li sembla un dia. En canvi, al qui ha de cobrar, les setmanes li semblen segles.

La presidència, amb molt bon encert, decideix canviar el tema. Parlen tot de Bonets de pobles catalans. Per acabar-ho d'adobar, es llegeix una carta vinguda de la República Dominicana, i en la qual mossèn Bonet, en nom d'una infinitat de Bonets de l'altra banda del mar, diu que també part hi volen.

El president declara una vegada més que la unió fa la força, i la sessió es aixeca en mig d'aquella tranquil·litat i general satisfacció, que en les gasetilles dels diaris de l'endemà se'n diu entusiasmo unànime.

Qui era aquest virrei Bonet, que a tants conciutadans nostres ha resultat el famós «oncle d'Amèrica»? Intentarem traçar-ne la silueta, per bé que una mica borrosa degut a la carència de detalls.

Per allà a mitjans del 1700, en el poble de La Cènia hi havia un xicot que s'avoria com una ostra. Empès per l'avorriment i la set d'aventures, un bon dia s'embarcà en un vaixell corsari i féu cap a Madagascà.

En els temps aquells, segons sembla, el país era una vinya i ningú no sabia mai prou bé qui era l'amo de l'illa. Un dia manaven els holandesos, l'endemà els francesos, l'endemà passat els anglesos i l'endemà passat l'altre, altra vegada els francesos, que són els que definitivament se l'han quedada. Algú preguntà: I els naturals del país? Aquests, com és de llei, a Madagascà no han anat mai.

Fou en aquest país on desembarcà En Francesc Bonet Vidal, veí de La Cènia. S'hi deixà caure precisament en els moments en què l'illa vivia un d'aquells llampants i patètics actes d'òpera italiana: un imperi indígena, amb una cort fàrcida d'intrigues; reines que emmetzinaven llurs esposos, i, fins i tot, amb emperadors que responien al nom d'Andrianapoinimerina! En Francesc Bonet Vidal, com a bon català del Camp de Tarragona, no badava, i en un tres i no res s'assignà el paper de tenor. Reixí en un pinyol tant considerable com suposa casar-se amb la filla d'un d'aquells reis, ésser venerat pels indígenes i arrambar amb tot el que va poder.

D'aquí endavant ens perd el rastre del virrei Bonet. Hi ha qui diu que morí a Calcuta, i hi ha qui afirma que acabà els seus dies a Itàlia en un duel. Tots els hereus coincideixen, però, que trobant-se a

Londres redactà el famós testament, origen de tantes i tantes preocupacions.

En arribar a aquest punt, molts dels nostres lectors exclamaran: «Gràcies a Déu que hem arribat al testament!» Què caram diu, aquest testament? El nostre gust seria complaure'ls, però ens trobem amb la petita dificultat que aquest testament no l'ha vist mai ningú. Encara més: hi ha qui sustenta que no ha existit mai; que

ambaixadors de no sé qui, que han intentat primerament subornar-me, i després, quan han vist que no ho aconseguien, han pronunciat encobertes amenaces.

—Així, vostès creuen que existeixen interessats que no es faci efectiva l'herència?

—Vaja, vaja. I que per segons qui ja ha arribat l'hora d'aquesta efectivitat. En anteriors ocasions, s'havia desplaçat a Lon-

—Verament... Són, doncs, els bancs depositaris del llegat els qui entrebanquen l'aclariment?

—Els bancs i diversos senyors que han especulat amb els drets de molts Bonets ingenus. Molts d'ells han signat un document en què es comprometen a cedir el cinquanta per cent de la seva part, cas de cobrar l'herència. D'aquí arrenca l'origen de la nostra associació. Jo vaig ésser dels requerits. No cal dir que em semblà excessiu el tant per cent assignat a l'intermediari. Aleshores vaig pensar com seria beneficiós que ens tramitéssim directament l'assumptu els interessats.

—Vostè fou, doncs, l'iniciador de l'Associació Oficial de Presuntos Hereus al Patrimoni del titulat virrei Bonet?

—Un servidor. Iniciador, redactor dels primers manifestos als Bonet i president de la societat. Dec advertir-li, però, que el meu interès per l'afar no em ve pas d'ara. Ja de menut, a La Cènia, regirant calaixos i armaris, em venien a les mans papers, objectes, etc. Els de casa em deien: «Són d'aquell avi d'Amèrica, que n'hem d'heretar.»

—Quina és l'actuació de la societat?

—La nostra actuació va encaminada a la recerca de documents. Si no del mateix testament, almenys de còpies dignes de crèdit.

—I cap a on orienten les seves recerques?

—I ara! A vostè li ho direm! No li hem dit que la qüestió era delicadíssima? Portem els treballs en secret, perquè la més petita indiscreció podria comprometre definitivament la nostra causa. Estem voltats d'enemics, que si no reculen davant de l'assassinat, menys vacil·larien davant del robatori. Quantes vegades, en el precís moment en què l'assumptu semblava definitivament aclarit, desapareixia el document damunt del qual recolzava l'explicació de tot plegat!

Insistim perquè se'ns expliqui alguna cosa. Però el Bonet president és immovible.

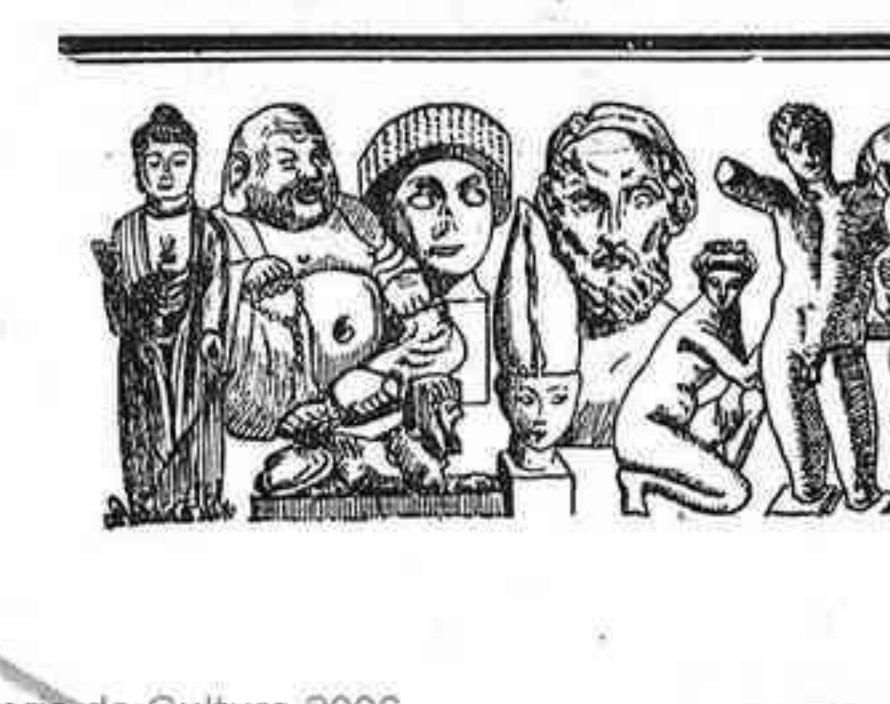
—Tingui una mica de paciència. Li assegurem que en el transcurs d'aquest any tot restarà aclarit. Veritat o mentida, l'assumptu herència Bonet toca a la seva fi.

Deviem fer nosaltres una cara d'incredulitat total, quan el senyor Bonet es creié precisat a insistir.

—Sí, senyors, sí. N'he fet una qüestió d'amor propi i no penso en res més.

Mentre arriba l'hora, el somni del setanta cinc milions endolceix les nits dels tres cents vint-i-cinc Bonets barcelonins, membres de l'Associació Oficial de presuntos Hereus al Patrimoni del titulat virrei Bonet. Ells són els únics ciutadans que han descobert el truc de fer durar tot l'any les il·lusions i els castells en l'aire que precedeixen la rifa de Nadal.—ANDREU A. ARTIS

ESPECIALITAT EN LA MIDA
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Vda. de Josep Ribas

MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850

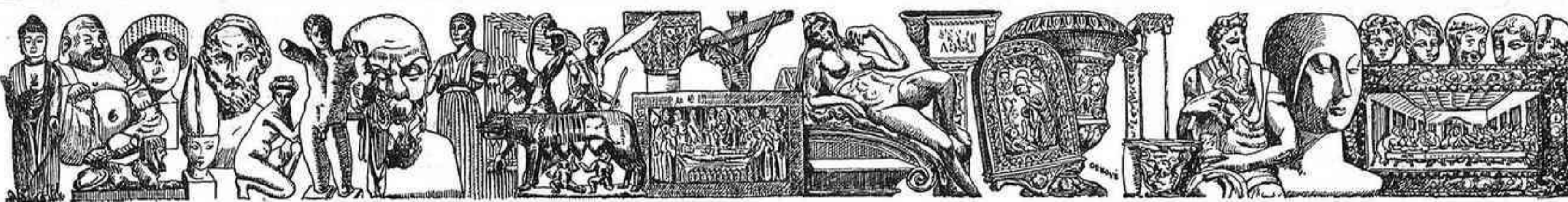
Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

REPRODUCCIONS PLÀSTIQUES D'ART CLÀSSIC SAGRAT I PROFA

LENA, S. A.

Exposició i venda:

Rosselló 238, junt a Passeig de Gràcia

Els quatre homes del C. N. R.

El reingrés de Jaume Carner a la política —fet el més important d'aquests darrers dies— ha posat d'actualitat les personalitats sobresortint d'aquella primera Èsquerri Catalana, nada sota els més falaguers aversaris i morta sense pena ni glòria, una mica cada dia, fins a l'assassinat, que en el seu temps es coneixia amb el nom de pacte de Sant Gervasi, que acabà definitivament amb ella.

En política, les coses passen molt de pressa. No fa encara vint-i-cinc anys que aquell moviment s'inicià i poc més de vint que veírem el seu apogeu. Qui en té una idea exacta i justa avui? Sobre ell i sobre els homes que el dirigiren, quantes llegendes, quantes interpretacions arbitràries i interessades no s'han fet? I com aquestes llegendes i aquestes interpretacions han corregut com a bones, no ja entre els adversaris d'aquell noble intent, sinó també entre molts dels que per llur ideari n'haurien d'ésser els seus amics i partidaris?

El primer home, en l'ordre cronològic, del Centre Nacionalista Republicà, fou Jaume Carner. En fou el primer president.

Jaume Carner, procedent de la Lliga, es separà d'aquesta amb motiu de l'acostament que els regionalistes realitzaren vers la monarquia. L'home visible d'aquest canvi de front de la Lliga fou Cambó, i l'home invisible en degué ésser Prat de la Riba. Aquesta política de coqueteig dels regionalistes amb les institucions dura encara, avui més accentuada que mai. No pot dir-se, doncs, que no sigui una cosa ben madurada i sospesada.

Jaume Carner era aleshores i és ara un home ple de simpatia, de franquesa, d'aparent rudesia catalana. Malauradament, sota d'aquella gran parencia, darrera d'aquella gran veu de comandament, no hi havia el cabdill. Li mancava ambició o vocació o gust per a la política. Amb el patriotisme sol, no s'obté un polític. Ni que hi ajunteu, com era el cas de Carner, una intel·ligència, una bona fe i una veritable capacitat d'influència damunt dels públics.

El segon president del C. N. R. fou Joaquim Lluhi i Rissech. Amb pocs homes ha comès tanta d'injustícia l'opinió corrent de la gent que es creu assabentada, com amb Lluhi i Rissech. Ningú no el sobrepassà en abnegació, en generositat i en desinterès, virtuts morals. I pocs tingueren com ell, en els moments més crítics del Nacionalisme Republicà, la visió de la ruta a seguir, la clarividència i el seny polític, virtuts intel·lectuals. Li mancà, potser, de simpatia damunt les masses, com li mancà salut i ambició veritable.

El primitiu Nacionalisme Republicà, volem dir l'anterior al conglomerat que es coneixia amb el nom d'Unió Federal Nacionalista Republicana, vingué al món sota el signe més venturós. La seva missió era estructurar una nova Democràcia Catalana, a base de catalanitat i de sinceritat política, destruint les organitzacions esquerriques que En Lerroux no s'havia endut, plenes de tares de la vella política, sense soldats i sense l'esperit renovador i l'ambient de confiança que acompanyaren la naixença del C. N. R.

Aquesta missió, si algú la comprengué, fou Lluhi, i si algú tractà de realitzar-la, fou ell, amb l'íntima col·laboració de Gubern, un dels altres homes també més injustament tractats, a desgrat de les grans condicions polítiques que en aquella època demostrà.

El Nacionalisme Republicà no aconseguí estructurar aquesta força amb el prísti esperit que motivà la seva naixença. En lloc d'això va pactar amb aquelles agrupacions, i no sols va pactar-hi, sinó que en va pendre l'organització pseudo-democràtica, certes directives tàctiques, algunes habilitats elec-

torals i no pas un petit nombre de regidors i polítics de casino, coses totes que eren la desvirtuació més completa d'aquell moviment.

Tot això, ajudant l'acció d'algunes personalitats del vell republicanisme passat a la Solidaritat i sota la total influència de la Lliga, creava al nou partit una situació de fet que era la perfecta negació de la missió del C. N. R. de la primera hora. I el fracàs íntim de tots els homes que l'havien engendrat i dirigit en els seus primers pas-

El darrer retrat de Lluhi i Rissech

sos. D'aquests homes, uns acceptaren amb una certa satisfacció la fusió amb els altres republicans, qui sap si per a alleugerir-se d'una càrrega massa feixuga per a ells, no dotats de veritable vocació política; d'altres, com Lluhi i Gubern, l'acceptaren amb interna protesta.

De fet, la història del Nacionalisme Republicà, amb el que tenia de renovació, de puresa política, d'aura popular, moria en aquell moment. També moria l'acció política veritable dels quatre capdavanters del C. N. R.: Carner, Sunyol, Lluhi, Gubern. El que vingué després sota el cabdillatge de Corominas i tota la història de la U. F. N. R., ben poc els interessà ja.

L'Ídefons Sunyol fou un altre dels quatre homes de la primera hora del Nacionalisme Republicà. El més il·lustre, sens dubte; però no el més eficaç.

Sunyol, com Carner, procedia de la Lliga; Lluhi havia estat federal en la seva joventut, i Gubern era format a la Unió Catalana. Sunyol era un gran orador, un apassionat pels estudis històrics contemporanis, un temperament afinat i un selecte. I amb tot això, un home malaltís, casolà, sense ambició i sense dots per a l'acció. La seva projecció damunt el Nacionalisme Republicà fou efímera i poc intensa. Sunyol no era un cabdill ni tan sols un líder, tot essent un pensament polític formidable.

D'aquests quatre homes n'haurien pogut sortir almenys dos grans caps polítics. Hi havia fusta sobrera per a això. L'Èsquerri fou un moviment acèfal, sobretot en les hores crítiques.

En l'hora present, en què un moviment singularment parell comença, aquestes notes lleugeres sobre els homes del Centre Nacionalista Republicà poden tenir el seu interès. Si hi ha en elles algun ensenyament, que s'aprofiti.

C. A.

Mirant fora

Dosis fraccionades

Per aquest mateix temps de l'any, ara en fa dos, Pius XI dirigia una certa carta al cardenal Gasparri. El Papa, amb llenguatge diplomàtic, hi parlava de les relacions de l'Església i de l'Estat, de l'educació i de la família, i sobre això no estava gens d'acord amb la doctrina ni la pràctica feixista. La carta aparegué en L'Osservatore Romano. El Govern feixista no podia suprimir o perjudicar aquest diari com ha fet amb tant d'altres; així, doncs, en comprà tots els números i la carta no arribà a coneixement sinó de poques persones.

Però aquest any, en moltes cases italianes, trobareu penjat a la paret, un calendari de la mena d'aquells que cada dia porten una frase cèlebre. Però totes les frases d'aquest calendari són d'una sola procedència: la carta del Sant Pare. Així, amb paciència, en 365 preses, els italians podran llegir-la tota.

Art hitleria

Herr Frick, ministre de l'Interior i d'Instrucció pública de Turingia i hitleria de cap a peus, s'ha fet remarcar per les seves iniciatives. Ha disposat que del museu de Weimar siguin despenjats uns quants quadros, amb el pretext que els personatges que hi figuren no són de raça alemanya nòrdica, sinó de raça alpina i d'altres inferiors encara.

Segons Günther, racista que Frick ha fet nomenar professor a la Universitat de Jena, el poble alemany es compon d'una tercera part de nòrdics, que constitueix l'element superior; les altres dues terceres parts, inferiors, pertanyen a les races alpina, dinàrica, bàltica, etc., sense comptar els jueus.

Però, evidentment, és més fàcil eliminar dels museus els retrats d'aquesta gent, que no pas suprimir la mateixa gent del cens de població.

Humor alemany

L'Oncle Sam.—La immigració dels profecris russos fereix els sentiments humanitaris dels americans. Stalin faria millor d'encarregar-nos una bona comanda de cadires elèctriques per als seus adversaris polítics. (Simplicissimus, Munic)

Folklore antifeixista

Aquesta passada tardor, la venda de vins italians no era gens animada. Mussolini visita personalment la Puglia, la principal regió vinícola. Parla amb colliters amoinats. Pregunta a un d'ells, que no esperava res més sinó buidar el pap:

—En opinió vostra, què caldria fer?
—Ah, senyor president, no es pot pas dir.
—Per què?
—Perquè em sortiria car.
—Us prometo que no us passarà res.
—Doncs bé, senyor president, no heu de fer més que retirar-vos. Aquell dia, tot italià agafarà una tal mona, que no ens quedarà ni una garrafa per vendre.

Els progressos econòmics anunciats oficialment no han tingut gairebé mai una realització proporcionada a les esperances. Per això corre (d'amagat, naturalment) aquesta història:

Primera escena, ara fa un any: Dos comerciants es troben pel carrer. Un pregunta: —Com van els negocis?
—Psè, anem tirant.

Segona escena: avui. Les mateixes persones. La mateixa pregunta. Però la resposta canvia:

—Millor, molt millor — respon el preguntat perquè el sentin, i, fent acostar l'altre, li diu a cau d'orella: — Millor que d'aquí un any, vull dir.

LLIBRES per a les Belles Arts i Arts Industrials
BANYS NOUS, 5 - Telef. 20542

Víctimes dels nervis

Moltes persones no saben dominar-se i són víctimes dels seus nervis.

La sang viciada i el cos debilitat per falta de descans i excés de treball, són causa de la irritabilitat nerviosa que tants mals engendra.

Totes les persones tedioses i lasses poden recobrar el seu vigor prenent l'energic reconstituent Fosfo-Glicol-Kola Domènec.

Aquest producte, que recomanen els metges per la seva científica fórmula, dona a l'organisme els elements necessaris per a una ràpida tonificació.

BARCELONA VISTA PELS SEUS ARTISTES

Pere Corominas és l'únic patriarca entre tots els ciutadans de Barcelona: patriarca pel seu venerable aspecte i la seva alta figura; patriarca per la nombrosa família que l'envolta. I el sentit patriarcal l'emplena d'una tal manera, que en tots els seus actes i les seves paraules sembla el pare d'allò que fa i d'allò que tracta.

Per això, quan nosaltres l'escoltàvem l'altre dia, parlant a Ca la Ciutat, al casal d'aquesta ciutat que ell té tan coneguda i

edificis; la Catedral, la Generalitat, les sacres columnes d'Hèrcules, envoltades per comparses de revue gòtica. I, en mig, un Marquès de recent data, vestit amb una corona, un mantell amb róssec, un vestit tallat exornat amb l'espasa del mateix as d'espases: un automòbil — gòtic — el segueix.

Els ciutadans d'una semblant població, serien mesells, curts de gambals i «provincians» en desmesura; uns ciutadans així, seria impossible que fossin els que han aixecat Barcelona; no serien Barcelona: una carnestolada com aquesta, a Barcelona, és una cosa moralment impossible. Va ésser entrellucada un instant, durant el qual els traïdors i les cadenes estiraeren un efímer espectacle, o cavalcata.

Altament és la Barcelona gran que veu Pere Corominas; gran per l'esperit i per la cultura; gran pel seu sentit de cap i casal, on tots els catalans s'hi troben com a casa seva, i els no catalans esdevenen catalans d'una manera irremissible. Gran per la seva riquesa i grandària materials, que són fills d'aquella grandesa d'esperit; perquè Barcelona és gran d'aparència, perquè també és gran de realitat: de l'única realitat, de la interior, que és com la llavor colgada de totes les collites que després s'ufanen a la llum del sol.

Aquesta és la ciutat que arrossega tota la massa dels camps i els orienta en el sentit autèntic de Catalunya. I aquest róssec que tira no és pas d'una opressió material. Barcelona regna sense opressions. Lliga Catalunya amb el lligam indissoluble de l'amor i la reconeixença.

Direm, per finir, que, fa uns quants anys, parlant amb un periodista estranger, especialitzat en qüestions mediterrànies, vam sentir-li manifestar la seva admiració per Barcelona, comparada amb les altres grans ciutats de la Mediterrània.

«Marsella, Gènova, Constantinoble—deia, —són ciutats puixants i grans; però en cap d'elles s'observa aquest daier de Barcelona: aquesta producció d'obres culturals i literàries i d'escultura i pintura pròpies.»

El periodista treia grans conseqüències d'aquest fet. I tenia raó; Barcelona, ultra les dimensions materials, tenia aquesta quarta dimensió, la cultura, que assegurava el seu esdevenir dintre del temps, i que la constituïa en una cosa superior a una lloca de cases, d'indústries i de vaixells. Barcelona és una capital.

Heus aquí la Barcelona que veu Pere Corominas; la mística Barcelona de l'esperit, d'on surt, com la flor de l'arbre, la Metròpolis de l'Occident, pròspera i material.

I tots els nostres aplaudiments s'adrezen tant a la Barcelona que ell va cantar com contra la dels vanitosos i urbidics.

ROSEND LLATES

URODONAL

neteja
la sang
intoxicada
per
l'àcid úric

L'URODONAL es un bon preparat d'acció eficaç i el recomano amb freqüència.
Dr. J. R. ILLÉS
Catedràtic de Fisiologia de la Facultat de Medicina de Barcelona

GRÀFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALITZA EL REUMA

Yo también!

Lo primero que Vd. exige de su chauffeur es precaución, pues Vd. no olvida, cuando está cómodamente recostado sobre el mullido asiento de su coche, que su vida depende de él. Gracias a la precaución me gano yo el sustento cotidiano. ¿Y, porqué no tengo que andar también precavido cuando se trata de mi salud? Por eso tomo exclusivamente

CAFIASPIRINA

contra mis dolores, pues no sólo elimina en corto tiempo los dolores de cabeza y muelas, jaqueca, neuralgia, etc., sino que reanima y despeja el cerebro, lo cual es para mí de suma importancia, sin afectar al corazón ni a los riñones.

Tome Vd. también CAFIASPIRINA.

No afecta al corazón ni a los riñones.

CADA JOIA
TÉ LA
PERSONALITAT
DEL SEU
CREADOR

J.R.O.C.A.

RAMBLA DEL CENTRE, 33 • PASSATGE BACARDÍ, 2

VALORACIONS ACTUALS

El concepte de poesia

Si la vacil·lació d'avui ens fes cercar una orientació d'ahir, davant la corba poètica difusa i complexa del nostre temps, la precisió del concepte de poesia ens seria extraordinàriament difícil.

Jean Cassou ha fet una vegada una frase plena d'audàcia: «La poesia ha estat inventada per Baudelaire.» Tanmateix — i tot i essent incompleta l'afirmació del gran hispanista (caldria haver afegit, almenys, el nom d'Edgar Poe) —, no és pas massa arriscada aquesta apreciació. Més exactament hauria pogut dir que «el concepte actual de poesia arrenca de Baudelaire». I fins i tot, potser caldria afegir que aquest concepte, diguem-ne baudelaire, del lirisme, lluita aferrissadament amb el concepte tradicional — més o menys transformat — que ve del Renaixement, còpsador exacte i fervent de les veus que li venien de Grècia i de Roma.

Aquestes veus fan un so materialista. Parlen de mimesi, d'imitació. La poesia manté lligams estrets amb el dring de la música; amb el ritme de la dansa. Horaci vol una poesia útil i bella. A tots els períodes de vigències clàssiques, el Renaixement, el segle XVIII (Boileau, Luzán, Muratori), la preocupació formal s'imposa d'una manera indesviabile.

Hi ha, però, rutes heterodoxes. A l'Edat Mitjana la poesia és qualificada com una «fermosa cobertura»; com un mitjà per a defugir la visió quotidiana de la realitat. (Es curiós que ara, en ple segle XX, Ortega i Gasset insisteix en el concepte de poesia com a camí per a defugir el nom quotidià de les coses.) Aquesta superació de la realitat imposa també el concepte de poesia com a contacte amb la Divinitat, que posen en joc els místics castellans, per exemple. La paraula, però, com a font de lirisme, juga un primer paper transcendent fins a mitjans del segle XIX. És Baudelaire qui prepara la evasió. Verlainne dispa para el seu vers subversiu al davant de *Fêtes galantes*:

*Votre âme est un paysage choisi...
Després, el Verb, vençut, es va retirant. La paraula no és pas font única de lirisme. Més aviat, una mena de camí encobridor, de transport fluvial del pensament. La paraula ha tingut fins aleshores una valor substantiva — sonoritat, ritme, color —; amb l'aportació sobrerrealista — o d'orientació suprarreal —, la paraula resta anul·lada. El Verb es desprèn de la seva pròpia presència; no suporta la poesia, simplement la condueix. És com un túnel que situa el camí del lirisme i li atorga una consistència necessària, per tal de no arribar al suïcidi angèlic de què parla Maritain.*

Aquest pas de la matèria a la immaterialitat ha estat la més laboriosa tasca poètica, acompanyada en aquests cinquanta anys darrers. Paul Valéry, en el seu assaig sobre Mallarmé, ha explicat com ha actuat aquest canvi damunt la seva consciència lírica. Vers 1889, explica Valéry, una esti-

mació poètica era preponderant al seu esperit: la idea de perfecció. Mallarmé, però, frapà violentament i torbadorament el poeta. La seva obra va dividir el món dels humans que saben llegir. Mallarmé, en una paraula, introdueix a França la noció d'autor difícil. I Valéry no dubta. La seva obra haurà de tenir una vigorositat, una contenció i una profunditat exemplars. Les seves paraules inoblidables: «*Le travail sévère, en littérature, se manifeste et s'opère par des refus. On peut dire qu'il est mesuré par*

Charles Baudelaire

le nombre des refus. Que si l'étude de la fréquence et de l'espèce des refus était possible, elle serait une ressource capitale pour la connaissance intime d'un écrivain...» No ens podem estar de continuar aquestes paraules exactes i clares: «*La vigueur des refus, la quantité de solutions que l'on rejette, des possibilités que l'on s'interdit, manifestent la nature des scrupules, les degrés de conscience, la qualité de l'orgueil et même les pudeurs et divers craintes, que l'on peut ressentir à l'égard des jugements futurs du public. C'est en ce coin que la littérature rejoint le domaine de l'éthique.*» Repetim aquestes paraules; il·lencem-les al vent. «Es en aquest punt que la literatura té contacte amb l'ètica.» Conservem el to d'aquesta exigència i projectem-la damunt les obres d'avui. (Poètiques i no poètiques, l'actitud ha d'ésser captenida amb idèntica rigor.) Tota obra que no posseeixi un mínim de refusaments, o una absència de concessions, haurà d'ésser considerada com immoral.

El concepte de poesia té ara un sentit esportiu, de gaudi personalíssim, de gimnàsia mental. «*Un poème — deixem parlar encara a Valéry — doit être une fête de l'Intellect. Il ne peut être autre chose.*» És a l'extrem màxim del subjectivisme; un lliure joc de mecànica espiritual.

De Baudelaire ençà, la línia d'evasió s'ha remuntat en l'aire, i ateny els límits de l'irrespirable. El panorama és immens; hom no pot pas, però, precisar el contorn de les coses emborirades. La nau lírica — sembla — ja no pot pas pujar més amunt. Caldria preparar el descens, precisar els retorns, manipular les vàlvules exactes perquè el gas no fugi massa de pressa? Ens hem sentit embriacs de llunyanies i ara ens cal un sever contacte de les coses. En el límit del buit o arran de terra, la posició té perills considerables. Ara, com sempre, però, la responsabilitat — i la glòria — de les aventures líriques pertany íntegrament al pilot dels somnis: al poeta.

GUILLEM DIAZ PLAJA

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Tel. 11655

La darrera obra de Shaw

Diuen que la jove generació anglesa no s'interessa tant com la precedent per tot el que surt de la ploma o de la boca del paradoxal irlandès. Però tot i això una obra seva és sempre un esdeveniment susceptible de comentar, i més si porta el subtítol explicatiu d'«*Una extravagància política*» i s'hi debat un conflicte polític i constitucional, com en *El carretó de les pomes*, comèdia en dos actes i un intermèdi. (Abans de dir res més, cal explicar que «*bolcar el carretó de les pomes*» és una expressió anglesa que vol dir tirar per terra una combinació.)

L'acció de la comèdia es descabella en un futur una mica llunyà (encara que no se'n precisa l'època, un personatge parla del 1960 com del temps passat) i té lloc en un sol dia: el primer acte al matí i el segon a les cinc de la tarda.

Heus ací el resum de l'obra: Magnus, rei d'Anglaterra, es troba en conflicte amb el seu gabinet, al cap del qual hi ha Proteus, un home que justifica el seu nom per la seva tàctica astuta. No és que el rei vulgui la Constitució, però fa discursos en què parla del seu dret de veto, influeix sobre la premsa, etc., tot de coses que no fan gràcia als ministres. Aquests li presenten un ultimàtum tendint a minvar-li les prerrogatives. En la discussió el rei dona proves de moderació, de bon sentit, de finesa, mentre els ministres, llevat de Proteus, es porten com uns tocacampans. El rei demana, després de la discussió, unes quantes hores per pensar en l'ultimàtum.

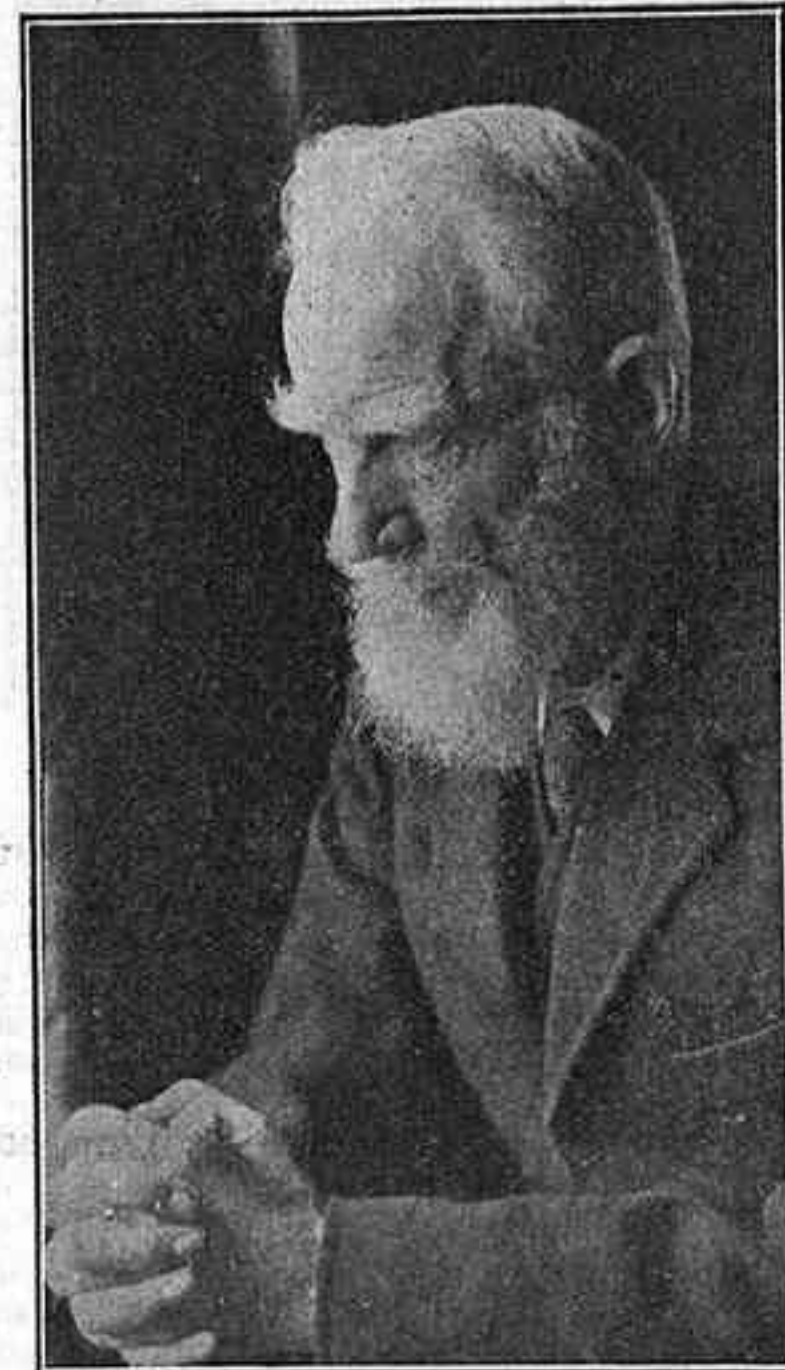
L'intermèdi té lloc en el *boudoir* d'Orinthia, amant del rei. En el diàleg d'aquests dos, Shaw és el virtuós de l'enginy sense caure en les pallassades, el brillant Shaw de sempre. Tot parlant i fent *esprit*, Magnus diu que no lluita mai, però guanya algunes vegades i que fóra divertit mostrar-se més murri que Proteus en la crisi que es prepara.

El segon acte comença amb la proposició de l'ambaixador americà d'abolir la Declaració d'Independència i anexionar-se l'Imperi Britànic, prenent Magnus el títol d'emperador en comptes del de rei. Però aquesta oferta, votada pel Parlament americà, no és més que un pretext de paradoxes, un episodi que no torna a sortir per res: el rei i els ministres no es recorden de discutir-lo. Quant a la crisi anunciada, té un desenllaç inesperat: en lloc d'acceptar o de rebutjar l'ultimàtum dels seus ministres, Magnus fa conèixer la seva intenció d'abdicar en favor del seu fill, dissoldre el Parlament i presentar la seva candidatura a les properes eleccions. Abreujant: Proteus esquinça l'ultimàtum, el rei ha estat més murri que ell, li ha bolcat el carretó de les pomes.

Tant el públic com la crítica han rebut l'obra de Shaw amb una glorificació del poder autoritari i una befa de la democràcia. El fet mateix que *El carretó de les pomes* s'hagi estrenat a Varsòvia, en país sotmès a la dictadura velada del mariscal Pilsudski, i que a Dresde, en canvi, se n'hagi prohibit la representació com ofensiva a la democràcia, han refermat la impressió general. Hom ha cregut que Bill Boanerges, líder dels republicans — que per excepció no porta, com els altres personatges, un nom antic —, de tendències bolxevistes, barreja complicada de serietat i de caricatura, expressava les idees de l'autor en dir: «*Parlo de democràcia a aquests homes i a aquestes dones. Els dic que tenen el sufragi i que d'ells són el poder i la glòria. Els dic: «Sou sobirans, exerciu el vostre poder», i em responen:*

«Està bé; digueu-nos què hem de fer», i els ho dic: «Exerciu el vostre dret de vot d'una manera intel·ligent votant per mi.» I ho fan. Això és la democràcia, cosa excel·lent per posar a cada floc l'home que cal.»

El llarg prefaci que, segons té per costum, Bernard Shaw ha posat en l'edició en llibreria de la seva darrera comèdia, no ha aconseguit de dissipar aquella primera impressió. Com el seu Proteus, Bernard Shaw ha estat massa subtil. Sembla com si volgués desviar l'atenció del lector envers un episodi, secundari en *El carretó de les po-*

mes, però que podria servir de tema a una altra comèdia. Segons Shaw, «El conflicte no es planteja entre la reialesa i la democràcia, sinó entre totes dues i la plutocràcia. Aquesta darrera, després d'haver destruït el poder reial per la força, amb l'excusa de la democràcia, ha comprat i absorbit la democràcia». La plutocràcia hi és representada per la Breakages Limited, grup financer que surt sovint en les converses entre el rei i els ministres, molts dels quals hi tenen tractes.

Però, digui el que vulgui l'autor en el seu prefaci, el veritable conflicte no és aquest, sinó el del rei Magnus i el seu gabinet. Shaw no deixa d'adonar-se'n i, exposant les modificacions que al seu entendre cal introduir en l'actual sistema democràtic, es defensa de la impressió d'haver-lo volgut capgirar: «*El carretó de les pomes* — diu — exposa la irrealitat de la democràcia, així com la de la reialesa, tal com són concebudes pels nostres idealistes.»

Sigui com sigui, des del punt de vista únicament teatral, la nova obra de Shaw és mancada d'unitat, però, com no es pot deixar d'esperar en una comèdia seva, està plena de situacions brillants i diàlegs enginyosos, i els seus personatges, els secundaris i tot, són figures vivents, inoblidables, que, fins quan són grotescos, no són mai poca-soltes.

W.

VARIETATS

L'art de l'escriptor

Jacob Wassermann — autor del qual algun dia o altre veurem una traducció catalana — ha publicat un *Art de la Narració* que no és pas un tractat teòric, sinó un llibre tan ric d'idees com d'imatges. Wassermann posa en presència dos personatges, el Vell i el Jove. El jove, que cerca el seu camí i el seu estil, discuteix l'existència de les lleis de la literatura: «Si una forma d'art no m'és suficient pel que vull dir, que aixampli aquesta forma.» Però el Vell, al qual una llarga experiència literària ha permès de conèixer els secrets de l'art, sosté que aquelles lleis són reals i posa llur origen en el sentiment humà.

El Vell també creu: «El paisatge sorgirà per ell mateix en la fantasia del lector; com menys en parlaràs, amb més força se'l representarà la fantasia del que llegeixi.» Tampoc, segons el Vell, cal triar un tema. «No és pas el narrador qui tria el tema, sinó aquest el qui tria el narrador, l'agafa i li cau damunt com un llamp.»

Cinc anys més tard, els dos interlocutors es tornen a trobar. El Jove és un escriptor cèlebre, però el Vell l'acusa de satisfer els seus lectors, i no pas satisfer-se a si mateix. El Jove declara que ha cercat endebades les lleis de què li havia parlat el Vell. «Cada vegada que en volia aplicar una, se'm desfeia com fum. N'he conclòs que no hi ha altra llei sinó la que interpretem amb la puixança de la nostra obra... La inspiració que porta al treball no és el desig de fer alguna cosa, sinó una inquietud profunda i més i més creixent: com si un ésser amagat en mi aspirés a conèixer-se ell mateix, per al qual la meua obra no és més que el mirall en què pot mirar-se i hi troba una satisfacció i una alegria tant més gran com millor hi veu la imatge de la seva desesperació antiga.»

«Això — replica el Vell — és un art d'estats d'ànima, impossible d'arribar a l'objectivitat.» Precisament això és el que admet el Jove: «No provo pas de donar un seguit de fets exteriors, sinó la confusió dels fenòmens interiors; la meua ambició no és pas la de nuar i desnudar fils. No vull pintar tempestes, sinó com es congria la tempesta, l'atmosfera d'un dia ple de pressentiments, tot el que la precedeix, tot el que en té la responsabilitat. Renuncio als incidents vanitosos, busco el petit dolor que arrossega l'ànima cap a la ruïna, sota mil aspectes, i amb tot això vull fer una gran harmonia, relligar les melodies escampades en una melodia infinita.»

Obres d'Arquitectura, Escultura, Pintura, etc. Antic i modern
Libres d'Art BANYS NOUS, 5
Tel. 2 05 42

Acaba de publicar-se
ANDRÉ MAUROIS

TOURGUÉNIEV

Preu: 6,75 pessetes

DE VENDA:

Llibreria Catalònia

17, Plaça de Catalunya, 17

REGALS

SANT JOSEP

CORBATES - CAMISES

PAIAMES

LES DE MÉS NOVETAT

LES MÉS BONES

LES MÉS BARATES

F. Vehils Vidal

32-Avinguda Portal de l'Àngel-34

7, Plaça Universitat, 7

HA SORTIT

la novel·la distingida amb el Premi Crexells 1930

Laura a la ciutat dels sants

per MIQUEL LLOR

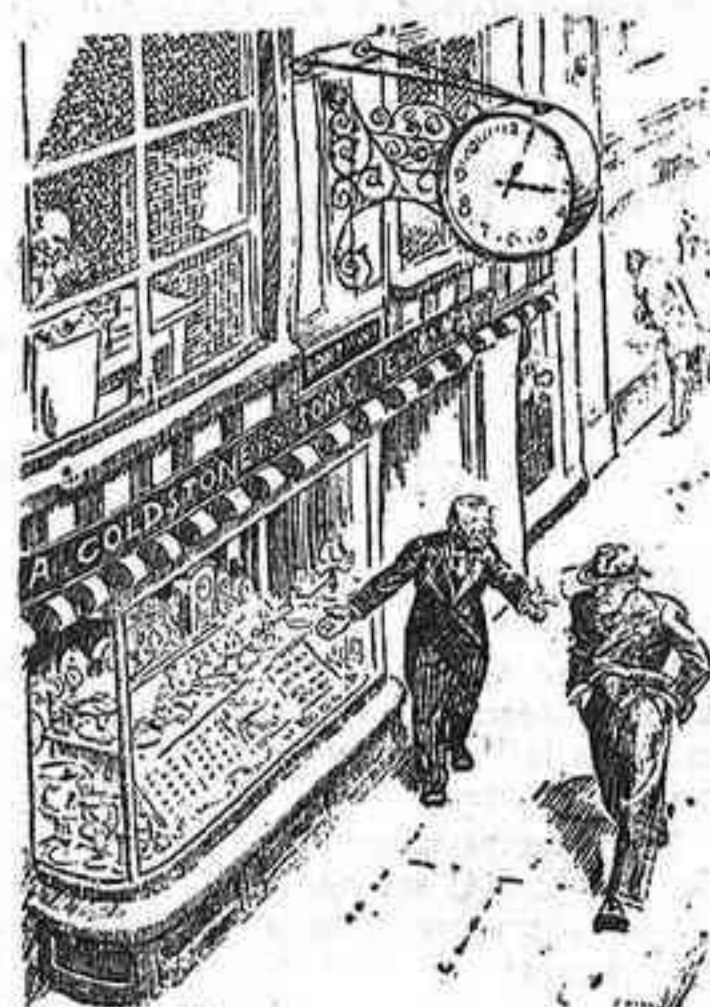
LUXOSAMENT PRESENTADA: 7 PTES.

Edicions Proa

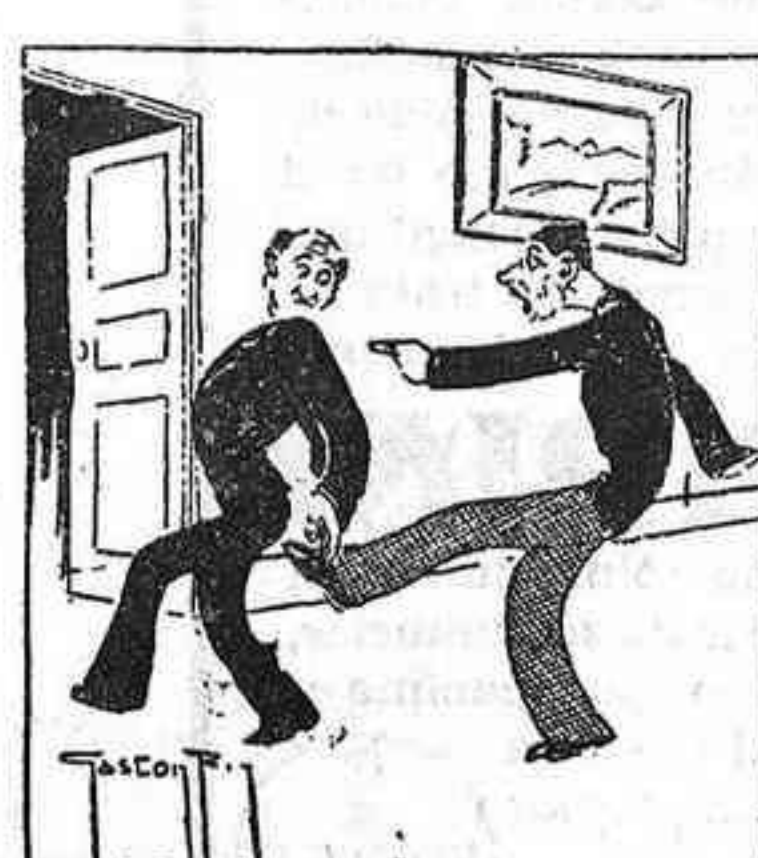
—Aquest bistec és una sola;
—Ja es farà càrrec que pel preu no li podem servir un parell de sabates.

(Dimanche illustré, París)

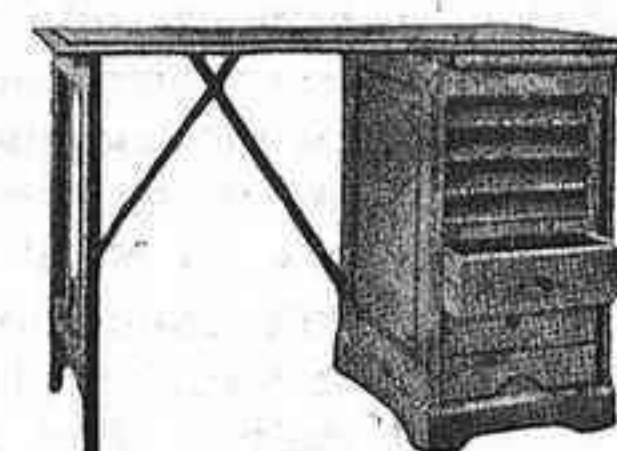
El joier reconeixent el bandit cèlebre.
No em podreu robar la botiga? Tot el barri es pensa que només tinc joies falses.

(Punch, Londres)

—I ja podeu estar content de no haver trobat un centpotes!

(Le Matin, París)

Taula per a màquina

Núm. 173

Amb arxiu de cinc cubetes, o bé arxiu-papera i un caixó, mida 100 x 50 . . . ptes. 75

Núm. 11

Amb caixó i post 80 x 50 . . . ptes. 32
POPULAR, caixó i post 75 x 45 . . . ptes. 25

MOBLES ALTABA

Tallers, 29, 31 i 71

Magatzem: Corts, 522 - Tel. 17.745
BARCELONAPONCHE
Chaco

ENTONA EL COS
PER A LES NITS FREDES
NUTRITIU
AROMATIC
DELICAT

Després del teatre,
prenguiPONCHE
Chaco

Femina

I E L T E A T R E

LES ESTRENES

A. Roure: "Bernat Xinxola"
(Teatre Espanyol)

El teatre d'Alfons Roure, si més no, és abundant. Abasta, gairebé, tots els gèneres: sentimental, drama, comèdia de costums retrospectives i sainet. Aquest darrer és el més conegut.

Del sainet en té un concepte estrafolari. Creu — i hom diria que ingenuament — que és una barreja d'elements melodramàtics i de pintoresc, agafada per la punta dels cabells.

Del melodrama n'utilitza un sol aspecte: el de l'honoradesa de les dones. Del pintoresc, un altre: les festes de carrer. Amb aquests dos únics elements ha bastit tot un teatre. Per això les seves obres resulten una repetició, les unes de les altres, de tema i de tècnica.

A aquesta visió limitada correspon una manca accentuada de finor, en el llenguatge, en la manera de tractar l'element pintoresc, i una marcada afició als xistos de gust dubtós.

Un sainet d'En Roure us fa l'efecte d'un de l'Arniches, però girat del revés, desdibuixat i borrós.

En general, hi manca sentit humà. Tant en els moments dramàtics com en els còmics.

En les seves mans, l'amor de mare, que és un sentiment molt respectable, queda ridiculitzat. Exemple, *La lleona*. I l'honoradesa, en canvi, estrafolària. Les seves dones, honradíssimes, acaben amistançant-se. Això, tanmateix, resulta un concepte força especial de l'honoradesa.

Ara ens ha donat *Bernat Xinxola*. Com altres obres seves, també vol ésser l'exaltació d'una figura i d'una època. I com aquelles igualment, en resulta una ridiculització grossera i matussera.

Si fos a través únicament d'aquesta obra que ens haguéssim de formar una idea dels revolucionaris i de les barricades del 70 i dels líders republicans, com hi ha Déu que ens fariem — això ho diem amb la mà damunt del cor — del partit centrista demà mateix, sense pensar-nos-hi gens ni mica. Allò és una barreja de galifardeus afamats i de tarambanes. Nosaltres en tenim un concepte molt diferent i no ens hauríem atrevit pas a tractar-los de la manera que l'autor ho ha fet. Hauríem anat amb bon xic més de compte.

Això quant als tipus, tant els principals com els secundaris. Pel que fa referència a l'ambient, al reflex de l'època que conté l'obra, cal dir que tot es redueix al següent: a la decoració del segon acte, que vol representar l'antiga Plaça del Pedró; a dos comparses que van disfressats de milionaris i fan sentinella al peu d'una barricada feta de taules i cadires i un somier — deu ésser de l'època —, i que, de tant en tant, hom sent cridar «Mori Espanyol!» A res més.

Tot el que fan i el que diuen els personatges ho podrien dir avui mateix. No té res a veure amb el que passa a l'obra.

El primer acte passa a l'interior d'una fusteria, l'amo de la qual és Bernat Xinxola, republicà i depositari dels cabals d'una Junta Revolucionària. Hi ha barricades pels carrers, però, tot i això, entren a la casa els repartidors del pa, de la carn i del carbó. No és gens estrany; en aquella època aquests industrials eren valents.

El segon acte passa a la Plaça del Pedró, amb barricades a les cantonades i milicians que fan sentinella. En aquestes circumstàncies fan ball a la plaça, sense tèmer per res a les bales dels soldats d'Espanyol. I és que la valentia era un costum de l'època. De passar ara, ens estranyaria molt que la gent no es tanqués a casa.

I el tercer acte passa pels volts del Tibidabo. No sabem si la revolució encara dura o no. Però ens assabentem que Bernat és a la presó i veiem tots els personatges dels actes anteriors, que es troben, disposats a celebrar una fontada. L'autor ho aprofita per a fer xistos equívocs. Arriba Bernat, alliberat, i tothom crida visques. I cau el teló.

I ara, què?, dirà el lector. Doncs bé: que davant d'aquesta obra ens quedem perplexos. No sabem encara qui és En Bernat Xinxola. Si el personatge que el representava o l'autor de la comèdia.

JAUME PASSARELL

Teatre Català Novetats

Companya catalana, direcció:
CARLES CAPDEVILA

Avui, diada de Sant Josep. A dos quarts de quatre

LA VENTAFORS

de FOLCH i TORRES.—A tres quarts de sis

La perla negra i

El triomf de la carn

Nit, a les 10, repetició del benefici GÁLGERAN

4 actes de rialla continua:

El casament de conveniència

i El pintor de miracles

Demà, recitrena de l'obra mundial:

L'ADMIRABLE CRICHTON

Es despatxa a comptaduria

Teatre Català ROMEA

Companya catalana VILA-DAVI

Avui, dijous, tarda, a les 3.30: el sorollós conte per a infants:

ELS TRES TAMBORS

A les 5.45 tarda i 10.15 nit: La comèdia en 4 actes de Ch. Meré, versió catalana de S. Vilaregut:

LA TEMPTACIÓ

LA MÚSICA

Arthur Rubinstein

Com cada vegada que aquest eminent pianista fa la seva aparició a Barcelona, la sala del Palau de la Música Catalana aplegava dissabte passat un públic nombrosíssim, com només sol veure's congregat molt poques vegades a la temporada, donat el tomb que van prenent les circumstàncies de la vida musical barcelonina en l'actualitat.

No cal dir que tractant-se d'Arthur Ru-

binstein, la disposició i el lligam harmònics dels diversos plans sonors, l'aplom en la manera de bastir la composició, tot està resolt amb un art consumat i un concepte justíssim de l'obra.

Al costat d'aquestes obres que ocupaven la part central del programa, figuraven en la primera la *Tocatta en do* de Bach-Busoni, tres *Estudis* i el *Scherzo en si bemol* de Chopin. La part final, closa amb les magnífiques pàgines del *Petrushka* de Stravinsky, comprenia com a novetats *Sis peces balcàniques* de Gradstein. Les peces de Tajcevic, agradables de color i interessants pel sabor ètnic molt pronunciat de l'element melòdic, continuen amb criteri personal la direcció marcada per la producció pianística de Bartók entre l'*Allegro barbaro* i les danses romaneses, aproximadament. Hi ha la mateixa tendència a tractar el piano a guisa d'instrument de percussió, amb ritmes i contrastos cantelluts, i l'escriptura també hi és consemblant, encara que més primitiva, sobre tot a la mà esquerra, on les quintes de «cornamusas» arriben a engendrar certa monotonia. Les *Mazurkas* de Gradstein, més denses musicalment i molt nobles de *tenue*, són una bona mostra de l'expressionisme cromàtic característic d'una part important de la producció dels joves compositors russos actuals.

Rubinstein interpretà totes aquestes composicions d'una manera magistral. Constantment otonat per un auditori fascinat pel seu art incomparable, es veié obligat a donar encara fora de programa *Navarra*, d'Albéniz; la *Danza de la Molinera*, del *Tricorni*, de Falla, i el vals en do dies menor, de Chopin.

ROBERT GERHARD

Comité d'intercanvi musical
Paris-Barcelona

Com a resultat de les gestions que dins el nostre medi musical ha vingut realitzant recentment M. Carol Bérard, el conegut musicògraf francès, director de la *Revue Internationale de Musique et Danse* i secretari general de l'*Union des compositeurs français*, podem saludar avui la naixença d'un organisme que destina les seves activitats a fomentar un intercanvi musical entre París i Barcelona.

Llençada la interessant i oportunitat idea d'aquesta recíproca aproximació de les activitats musicals d'ambdues ciutats, es reuniren amb el senyor Carol Bérard a l'Orfeó Català, per tal de donar forma concreta al projecte, els compositors senyors Lamote de Grignon (pare i fill), Joaquim Zamacois, Joan Llongueres, Jaume Pahissa, Joan Manén, Francesc Pujol, Frank Marshall, Robert Gerhardt, Baltasar Samper, P. Antoni Massana, Cassià Casademont, Catusús, Antoni Català, els senyors Joaquim Pena, secretari de l'Orquestra Pau Casals; Enric Ainaud i alguns crítics musicals. Enviaren la seva adhesió els mestres Pau Casals, Lluís Millet, Agustí Grau, V. M. de Gibert, Enric Casà, J. Salvat i el senyor M. Clausells, secretari de l'Associació de Música «da Camera».

Els reunits designaren els senyors Carol Bérard, i en representació dels músics catalans, els senyors Joaquim Pena i Enric Ainaud per a redactar les bases del nou organisme i procedir a la constitució d'un comitè que tindrà cura d'endegar les seves activitats.

No cal dir que la tasca d'aquest organisme pot tenir una transcendència singular, i que la doble finalitat que persegueix — donar una representació més nodrida i més idònia a la producció francesa en la vida musical de la nostra ciutat, i treballar per la difusió sistemàtica de la música catalana a França — ha de despertar el més gran interès i la més viva simpatia entre nosaltres. Felicitem cordialment els iniciadors de tan oportuna empresa i fem vots perquè l'èxit més complet acompanyi les seves activitats.

Aquest número ha passat
per la censura

Camila Quiroga

Camila Quiroga és, com tants altres artistes argentins, d'ascendència italiana. El seu veritable cognom és Passera i el d'ara és el del seu marit. Les imatges de la vida de Camila Quiroga es succeïen com en un film d'avantguarda: precipitadament. Inicia la seva vida artística al costat de l'actor espanyol José Tallaví, que la tingué com una meritòria aprofitada. Es marida i comença amb Hèctor Quiroga, que llavors encara era actor, una *tournee* per l'inte-

Aquella companyia compacta i mestriosa — amb la Mazini, amb Olarra, amb Escarcela, etc. — no ha estat pas encara oblidada. Tothom reconegué la mà mestra de Camila Quiroga en la tria d'un repertori i a arrodonir la presentació d'un teatre nacional; tant és així que tot i no ésser *Barranca abajo* obra que en podríem dir de primera actriu, la va representar perquè considerava que el nom de l'uruguaia Florencio Sánchez, mestre de l'escena argentina, no podia mancar en la presentació d'un teatre nacional.

Retornà a la seva pàtria. El públic esperà d'ella una obra feta i dreta. Europa la retornà, si més no, amb un aire cosmopolita. Porta vent de París, vent de Londres, vent de Berlín, però ella, respectuosa amb la seva pàtria, inicià la tasca amb *La divisa Puro*, l'acció de la qual es descabdella en l'època del dictador Rosas. El seu autor és Paul Gussac, un francès argentinitzat. L'estrena d'aquesta obra tingué lloc a l'Odeon, teatre que és el punt de reunió de l'alta societat de Buenos Aires i per on passen totes les companyies estrangeres de prestigi. Però, gràcies a Camila Quiroga, l'Odeon és dedicat al teatre argentí. Hi fa unes quantes temporades que tenen el doble resultat d'augmentar el prestigi del teatre i de guanyar ella la categoria de gran actriu. Al costat de les obres de González del Castillo, García Velloso, representa traduccions fetes amb tota cura i art mestriol per Joaquín de Vedia, l'home de més prestigi de la crítica teatral argentina i que fou quatre o cinc temporades el director artístic de les campanyes de Camila Quiroga. A Vedia es deu que Camila Quiroga interpretés les obres de Paul Gheraldy *Aimer, Elle et moi*, etc.

rrior de l'Argentina, treballant per pobles, als quals potser diu, de vegades, la primera paraula teatral.

De retorn a Buenos Aires, en l'any de la declaració de la guerra europea, Pablo Podestà, el fundador veritable del teatre argentí, la contractà perquè fes en una obra del poeta Enrique García Velloso — *Los amores de la Virreina* — el paper de Virreina. La seva interpretació motivà que la crítica descobrís en Camila Quiroga una actriu d'aquelles que podien influir en els destins del teatre. Completà la seva personalitat la interpretació de la figura poètica de Lucía Miranda en *Siripo*, obra del poeta Bayona Herrera, que dibuixà l'ambient de l'època colonial.

Es després Roberto Cassaux — aquell malarat còmic argentí mort sobtadament quan preparava amb una illúsió considerable el seu primer viatge a la península — qui li dona categoria de primera actriu en formar companyia amb ella. Però Camila Quiroga es cansà aviat d'aquell treball artístic que endevinava inferior a les seves possibilitats artístiques i deixà Cassaux per a estrenar, altra volta en companyia de Pablo Podestà, *Con las alas rotas* — l'obra que ha posat darrerament en el Poliorama —. Com que l'èxit assolit fou gran, i el públic i la crítica veieren en ella una actriu feta i pastada, es decidí a formar pel seu compte particular i debutà al Teatro Liceo. Fèu brillants temporades, esdevingué l'actriu dilecta del món aristocràtic; inicià les seves corries pel món, que ja no es deturaren gairebé. Fèu la seva primera *tournee* per Amèrica i trobà aplaudiments i fortunes a Mèxic, Colòmbia, Equador, Perú, Venezuela. Davant d'aquell èxit tornà a Buenos Aires, ja amb el projecte de venir a Europa i tothom recorda com fa onze anys actuà a París, a Barcelona, a Madrid.

Quina característica és la seva? Quin art té aquesta actriu? La seva principal característica és el nervi de la seva tasca teatral. És una dona de nervi. Un nervi que fa sentir, emocionar, que impressiona i produeix un efecte singular. Actriu nascuda en un teatre fet de pintoresc i d'anècdota colorista, ha sabut fugir-ne i lluir tan sols per la interpretació estricta. No necessita telons estranys, comèdies assainetades, peces complicades per a produir l'emoció artística de l'interès. En té prou amb una obra que ella senti. Quan l'obra que interpreta està en el seu gust i sent satisfacció de fer-la, troba el matís exacte que l'autor li ha donat en escriure-la. En passar per Barcelona la primera vegada, ja volgué fer quelcom per l'escena catalana, però no li'n donaren ocasió. Ara, en retornar, hom li parla de l'obra teatral de Carles Soldevila, a qui no coneixia, i poques setmanes després incorporava al seu repertori *Escuela de señores*, traduïda al castellà per C. Rivas Cheriff amb el títol de *Ejemplo de casadas*. L'èxit de l'obra de Carles Soldevila ha estat just.

Cal rememorar als artistes argentins aquestes incorporacions en favor del nostre teatre, tan injustament oblidat per les companyies castellanes que quan passen per Barcelona semblen no tenir cap interès per les nostres obres ni els nostres autors.

F. M.

Banc de Catalunya

El Consell d'Administració del BANC DE CATALUNYA, en la seva reunió del dia 6 del corrent, fet ús de les facultats concedides per la Junta General de senyors accionistes, ha acordat posar en circulació la resta de les accions que té el Banc en Cartera, o siguin 20.000 títols.

Ensems el Consell ha acordat concedir als senyors accionistes el dret preferent de subscripció de les accions, a raó d'una per cada quatre accions que posseeixin, el qual dret de subscripció podrà utilitzar-se contra presentació del cupó número 23 durant els dies compresos entre el 20 i el 25 del corrent.

El preu de cessió de les accions per als senyors accionistes serà el de 114 %, o sigui 570 pessetes per títol, amb cupó núm. 24, o sigui amb dret a participar en els beneficis corresponents a la totalitat de l'exercici corrent.

Passat l'esmentat dia 25, el Consell cedirà les accions no subscrietes pels senyors accionistes, atenent les peticions que té rebudes.

La qual cosa s'anuncia per a coneixement dels senyors accionistes i als efectes conseqüents.

Pel Consell d'Administració: El President, RAMON ALBO I MARTI; el Secretari, PERE COROMINES Y MUNTANYA.

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

TIVOLI AVUI: Tarda, sessió única, a dos
quarts de cinc - Nit, a les deu

PRODUCCION
FOX
HORIZONTES NUEVOS
HABLADA en ESPAÑOL
El film que té tota la grandiositat de la Naturalesa

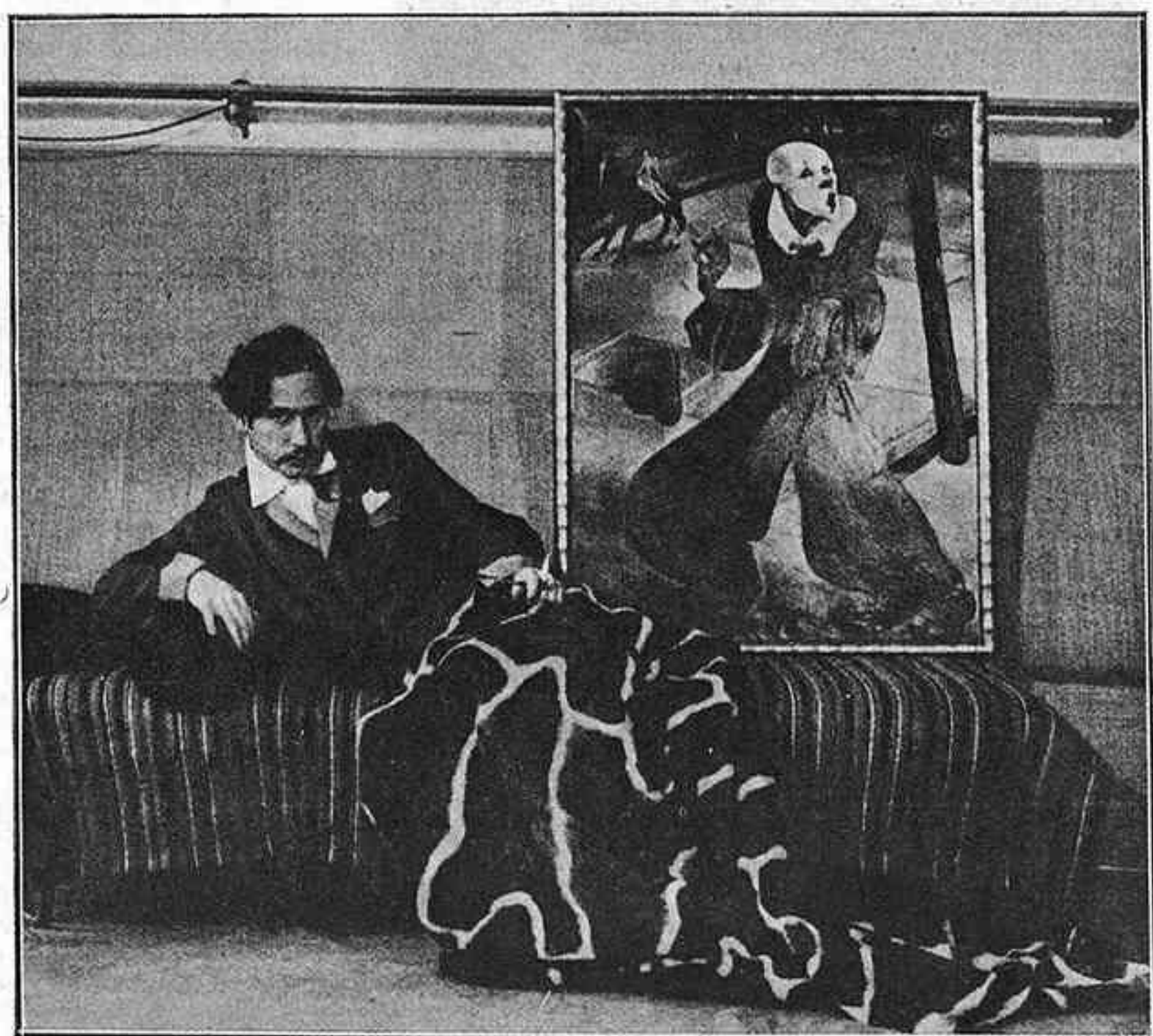
EL CINEMA

DEL NOSTRE PROGRAMA DE DEMÀ

Josef von Sternberg

L'exemple d'un Sternberg, imposant la seva obra tan ràpidament a l'atenció i admiració de tothom, és un cas a considerar, dintre la història del cinema. Abans de *La llei de la xurma*, i d'això fa només tres anys, el seu nom era absolutament desconegut. Fins aquella data no havia pogut editar sinó un sol film, el qual, per altra banda, fou condemnat a una circulació restringida. Fins aquella data, la seva vida no havia

que aquesta independència li és absolutament imprescindible per a crear. *La llei de la xurma*, *La redada*, *Els docs de Nova York*, *L'àngel blau* i *El món contra ella*: cinc títols que són altres tantes obres a senyalar entre les obres mestres més destacades del cinema fins al moment. Les ànimes banals, anònimes, no l'interessaven. La pendent del seu esperit porta la seva atenció vers les persones fortament

Josef von Sternberg a casa seva

estat sinó un constant rodar pels estudis americans sense defallir mai en la seva obstinació coratjosa per arribar on volia i on a la fi arribà, per fortuna nostra. Ningú no tenia la més mínima prevenció favorable envers aquell film que consagrava George Bancroft i Evelyn Brent ensens que comovia violentment el gènere policíac. I

marcades pel sofriment i també vers aquelles que es manifesten amb una gran pujança instintiva. L'espectacle de la vida — sia en blanc, sia en negre — l'apassiona, però l'espectacle de la vida vehemement, intensa. El seu esguard conserva en la seva aparent fredor, una lucidesa penetrant que il·lustra tota cosa de poesia dolent en la seva humanitat.

Segurament, en el fons, és un malencòni, un artista racial, que s'interessa, sense afany de mesclar-hi per res protestes ni plans, per l'espectacle absurd de les existències que roden a la deriva, de l'heroisme més estèril a l'abisme més negre i abjecte.

En *El món contra ella* brillen sense tares les qualitats de Sternberg. Mestratge absolut en l'aspecte tècnic. Ciència de les llums, que tothom ha admirat en *Els docs de Nova York*. Ordenació rítmica i simfònica de les escenes, les quals es resolten en imatges, totes elles plenes de sentit, rigorosament connectades amb aquell talent sintètic que construeix amb una sèrie de visions parcials una situació dramàtica precisa.

Psicologia profunda i minuciosa. Només un art literari ben avançat podria tractar de suggerir aquestes coses. Realitat dels caràcters, dels actes i dels mòbils que en l'invisible de les ànimes precipiten els esdeveniments. I cada personatge, una creació típica, de cap a peus present, amb la més punyent sensació de realitat.

Com que l'acció es situa en la Viena d'abans de la guerra, l'autor s'ha lliurat a un treball de reconstrucció històrica, per evocar l'ambient avui desaparegut, i no és precisament això un dels aspectes menys interessants del film.

El món contra ella, fet, com deia al principi, amb un perfecte esperit lliure, no pot encerrar-se amb un públic distret. És d'aquells films especialment dedicats als esperits atents i sensibles a aquesta classe d'obres que tenen com el caràcter íntim de la confidència i que ens porten un missatge ple de veritat sobre la nostra vida. Un film que ens rescabala de tantes misèries com ara malmeten la fesomia del cinema.

J. PALAU

Esther Ralston en «El món contra ella»

per això l'èxit franc, unànime, l'entusiasme provocat per *La llei de la xurma*, diuen millor que cap comentari el valor d'aquell film que ens revelava de cop i volta una de les més remarcables figures del cinema, el nom de Josep von Sternberg.

Sternberg ha triomfat plenament. Digueu-me, si no, quin altre exemple trobaríem d'un director que, com ell, pogués presentar una carta de servei tan honrada com la seva. Excepció, naturalment, de Chaplin, a qui cal considerar sempre fora de concurs.

Examinant, àdhuc superficialment, la seva obra, es descobreix que l'autor és un home gelós per damunt de tot de la llibertat, i

PANORAMA

Studio Cineaes

En la seva darrera sessió, Studio Cineaes presentà dos films importants. Un d'anglès: *La confidència*, d'Arthur Robison, i un de francès: *Els dos tímids*, de René Clair.

La confidència és el millor film que hem vist sortit d'Elstree. Més interessant que tot el que un Eichberg i un Dupont han realitzat allí mateix.

Els *gourmets* de la fotografia han pogut veure el film amb una admiració mai interrompuda. No fóra just, però, reduir l'assumpte a una més o menys enginyosa intriga, per bé que tots hi hauríem guanyat si el film no es prolongués tant i no acumulés tantes intrigues en l'espai de la seva durada. Per què no acaba després de la bella escena que té lloc en el vestíbul de l'estació? La continuació no repeteix sinó el que ja havíem vist, encara que potser no sigui correcte escriure *visit*, tractant-se d'escenes absolutament diferents, la qual cosa fa que visualment l'espectacle es mantingui sempre interessant.

Hem trobat Lars Hanson i Lya de Putti amb la mateixa bona impressió que ens deixaren en famoses interpretacions que no cal recordar, tan presents estan encara en la memòria de tots.

Si aquest film s'estrena públicament trobarem ocasió de parlar-ne amb més extensió. Amb *Els dos tímids*, René Clair, no fa sinó guanyar-nos encara més la simpatia i l'admiració que la seva tasca ens inspira.

No sabem fins a quin punt la gent remarca el que hi d'original, de personal, en una comèdia com aquesta, que ens hauria vingut a recordar *El capell de palla d'Itàlia*, si és que l'haguéssim oblidat.

Tota la primera meitat val per una excel·lent monografia psicològica sobre la timidesa, tan exacta i minuciosa és la notació de les manifestacions d'aquesta tara. Després, abandonem el terreny de l'observació per entrar en els dominis d'una franca exageració, que no fa sinó posar la més aguda comicitat en aquesta comèdia provincial extraordinàriament arrelada en el país del qual expressa les essències primordials.

Films francesos, eminentment francesos, els de René Clair. Abandonant el to de farsa graciosa amb l'estil voluntàriament arcaic, i deixant-se temptar per l'ambició i la recerca del verisme entorn del qual gravita l'èxit del cinema americà, René Clair no pot sinó despullar-se del que el valora més. *Sous les toits de Paris* està bé, qui en dubta, però trobem els seus dos films anteriors més independents, i per això més interessants, per tal com no deuen res a ningú.

Estem segurs que *Ritmes lluminosos*, tot

Lya de Putti

i anar signat per dues firmes, Francis Bruguière i Oswald Blakeston (i si comptem el músic, Jack Elliot, tres), deixà a tothom absolutament escèptic.

En canvi, *Joc de capell*, de Hans Richter, divertí de debò. Amb uns quants trucs primaris de camera, l'autor aconsegueix alterar la lògica material que ens governa i crea moviments força graciosos.

COLISEUM

Ramon Pereda i Rosifa Moreno

AVUI
"El Dios del Mar"
Es un film PARAMOUNT

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

DEL CINEMA SONOR

El music-hall sota els "sunlights"

Era fatal que els primers fruits de l'aliança del so amb el cinema fossin els films d'ambient de music-hall. Eren els escenaris de revista i de varietats els que de moment oferien a les cases productores l'èxit més atractiu de músiques, de cançons i de paraules. A la vegada, s'havia trobat el procediment de posar a l'abast de totes les fortunes el treball de les estrelles del gènere: Chevalier, Al Jolson. A les ganyotes crescudes en els terrenys del Broadway, abonats amb dòlars, ara, gràcies al cinema,

que en els instants confosos de l'eclosió del nou cinema podia esdevenir una excel·lent matèria d'estudi per als experimentadors.

Posseeix el music-hall ressorts d'efecte segur. El moviment endimoniat de les girls, ritmat amb el soroll del jazz, és quelcom que sempre produeix en l'espectador—vulgui o no vulgui—una reacció instintiva, o, si es vol, orgànica. Quins no seran, doncs, els efectes del ritme del gest i de la música acoblats al ritme arrossegador del cinema? Voleu una troballa més important en la naixença del film sonor?

Era aquest el viarany que havia de cercar el cinema, desorientat en els inextricables terrenys que li han estat oferts per la ciència creadora. En lloc de plantar-se en l'escenari de revista i filmar sense solta el primer que se li posava al davant, havia de dur a terme una labor depuradora; del music-hall, assimilar-ne només els elements essencialment fotogràfics i fonègics, deixant a recó tot el cartó i tota la llustrina, i amb elles totes les reputacions fetes, les quals, en contacte amb l'argent de la pantalla, s'han volatilitzat ràpidament.

Una vegada més ha estat el gran públic qui ha senyalat al cinema el bon camí. La gent ha badallat, i de vegades fins i tot ha arribat a indignar-se davant dels famosos barítons i els no menys famosos tenors, engegant llurs àries i romances en mig de delicadíssims paisatges tècnics. Els divos han caigut víctimes del primer pla, el qual ha trait tota la ridícula afectació de llur cara i de llur gest. Les cruels làmpares dels estudis cinematogràfics han posat al descobert el pòsit de grotesc existent al fons del fàcil sentimentalisme, que manegen els histrions amb la complicitat de les bateries elèctriques dels escenaris.

En canvi, el mateix públic ha estat sempre sensible a les evolucions de les girls, en blanc i negre, i ha celebrat sobremanera els ràpids desplaçaments de la càmera cinematogràfica, oferint als espectadors inseparrats i sorprenents punts de vista—prerrogativa exclusiva del cinema—, inaccessibles als ulls del públic assegut en les butaques del Moulin Rouge parisenc i altres catèdres del gènere.

Es de preveure que una vegada el cinema sonor hagi passat aquesta mena de xarampió que l'ha pres en la seva infància, sabrà administrar discretament el music-hall. Llavors, les fràgils noies, les finíssimes ballarines i els graciosos excèntrics tornaran a gaudir de les simpaties dels esperits sensibles, que l'excessiva dosi actual ha estat a punt d'alienar-los.

A. A.

Paramount girls

els era donat de florir en els humils testos de les sales d'espectacles provincianes. Triomf de la fabricació seriada! Demés, entremig de les girls, les estrelles i llurs manàgers, era facilíssim brodar un argument sentimental, d'aquells que arriben indefectiblement al cor del públic, i dels quals hom pot dir que mai no fallen.

La pluja de *chansonniers*, excèntrics i ballarines ha estat una cosa seriosa. Davant del xàfec hi ha hagut qui ha exclamat «prou!», fent vot d'allunyar-se com de la pesta dels locals on fossin presentats films d'entre bastidors. El crit, però, no ha arribat pas a les orelles dels magnats del cinema americà, i sembla que els temes de music-hall, alternant amb les operetes filmades, continuen ara per ara agavellant la preferència de les càmares i dels micròfons.

I és llàstima, car per la contínua i inhàbil repetició s'exposen a espatllar un tema —el music-hall— d'una aguda fotogènia, i

Aviat
tornareu a veure i sentir a

Jeannette Mac Donald

junt amb John Garrick
i Robert Chisholm, a
LA NOVIA 66

superproducció de
Arthur Hammerstein, pels
ARTISTES ASSOCIATS

Deliciosa música del compositor
europeu RUDOLF FRIML

Reportatges i Documentals

(Studio Cineaes)

LIDO CINE

presentarà en sessions úniques de tarda i nit
dilluns 23 de març

La Epopeya del "Everest" Voyage au Congo

(Viatge d'André Gide i Marc Allégret)

Butaques a 2 pessetes

SEVILLA DE MIS AMORES

Juan de Dios era un moçoito despreocupado... hasta el día que conoció a María Consuelo

MIRADOR

presenta demà, dia 20, a les deu de la nit, al

Cinema París,
Dibuixos de Pat Sullivan

Un film de STAN LAUREL i OLIVER HARDY:
La Batalla del segle

Un document:

París d'ara fa vint anys

Un film de STERNBERG:

El Món contra ella

amb Esther Ralston i James Hall

Butaques: 2 pessetes. Especial: 1 pesseta

LES ARTS DISCOS

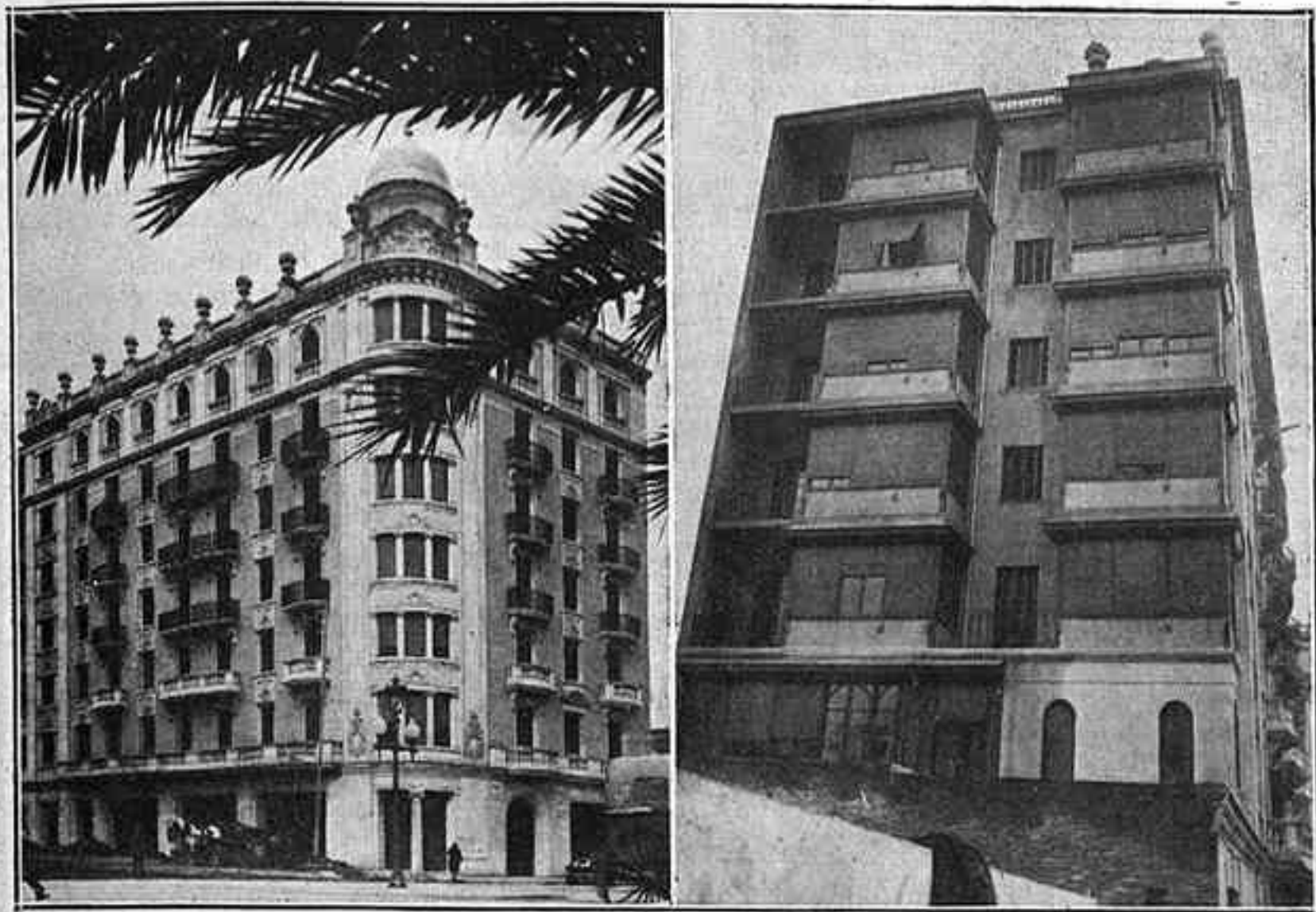
ARQUITECTURA BARCELONINA

La cara i la creu

Som a Barcelona i parlem de l'arquitectura de Barcelona. I encara cal dir que no parlem de l'arquitectura noble, d'esglésies, palaus i fàbriques, sinó de cases de lloguer. Es curiós que les preocupacions arquitectòniques actuals s'acumulin damunt d'aquest cas de semi-arquitectura que és la casa de pisos. Però, què podem fer-hi? Més ens agradaria de parlar de catedrals, però la conversa de moda recau sobre l'esten-

dues cares són també visibles. Però, el que és agradable és, justament, que si una de les cares és bona, l'altra també n'és.

Les dues cares de la nostra arquitectura són un orgull per nosaltres — o almenys, una comoditat—. Ens permeten d'estar contents, sempre contents. Que el gust reixementista impera? Ens passem pels carrers i quedem servits. Que ve la moda de les estructures simples i econòmiques?

dardització de les portes, sobre les obertures apaisades, sobre les vidrieries de ferro, etc., etc. Per fortuna, fins amb aquest tema no es forçós l'ensopiment, sinó que ens és lícit d'entretenir-nos una miqueta.

Crec que el mateix Le Corbusier, visitant Barcelona, va declarar, en un moment d'expansió, que l'arquitectura del nostre Eixample li agradava molt, vista pel darrere. En efecte; si observem una illa de l'Eixample per dins, què veurem? Meravellosa sobre meravella: una construcció feta de peus drets, o suports verticals, amb grans obertures, o galeries de ferro i vidre — considerablement apaisades. Veureu l'economia més estricta de decoració i d'ornaments, i la simplicitat de forma, aliada a la simplicitat de materials. Tantes altres coses i raons per plaure al gran amic d'aquestes raons i coses que es diu Le Corbusier.

Però, si llevem els ulls del pati, i sortint del pis, baixem l'escala i us situem al carrer, l'espectacle canvia formidablement. Només el costum d'observar cada dia aquest canvi, ens ha fet insensibles a la seva immensitat. Aquelles façanes interiors deixen lloc a unes façanes exteriors completament antagòniques de les primeres. Res de construcció a base de peus drets — no, construcció feta de mur amb forats — res de simplicitat, sinó ornaments clàssics o no clàssics, decoració així o aixà, però sempre recercada amb l'afany de complaure. En un mot, un aspecte del tot diferent del que veiem a dins del pati.

Sembla que la concepció — o explicació — que fa alguns anys s'atribuïa a aquesta doble manera de fer dels arquitectes eixamplics, era que una «mançana», en conjunt, devia ésser considerada a la manera sartoria, o sigui, segons les idees de l'art de la Sastreteria: és a dir, que la «mançana» té un exterior bell i un «forro» de simple utilitat. Aquesta explicació correspon a edats menys il·lustrades i menys subtils que la nostra. Ara no la sabríem admetre sense pell de gallina.

El joc de la Providència ens ha permès de veure, per aclariment dels nostres judicis, un nombre suficient de «mançanes» a mig fer, en les quals ens és dat de observar, al mateix temps, la cara i la creu, d'aquesta arquitectura. Així la revelació del seu sentit profund salta a la vista. És evident que es tracta d'una arquitectura reversible. Els paletes i altra gent d'ofici, diuen que certs objectes (una rajola, per exemple) tenen una cara bona i una cara dolenta. En l'arquitectura de l'Eixample,

Cap a dins de les «mançanes» falta gent i no quedem menys servits ni encantats. Heus ací, senyors, la veritable arquitectura de l'oportunisme.

Crec que un parell de fotografies, que el lector haurà vist abans de llegir aquest article, li hauran mostrat quins bells exemples de cases, ensenyes antigues i modernes, posseeix l'arquitectura barcelonina. Comoditat gran és, a fe, poder mostrar a un crític dues fotografies del mateix immoble, una pel davant — i, si veiem que no li agrada, per massa clàssica —, una per darrera. O al contrari:

—Miri, senyor X, quina sublim simplicitat! — diríem—. També a Barcelona sabem de fer arquitectura moderna.

—Deploro haver-hi de dir que aquesta arquitectura de fàbrica no m'agrada — respon X.

—Ah, no? — ens apremem a exclamar —; doncs, tingui... hi ha hagut una confusió. La casa en qüestió no és aquella; és aquesta: què li sembla?

—Maca la casa i de gust encertat! — diu amablement el nostre interlocutor.

Aquesta concòrdia civil, si puc expressar-me així, entre les dues tendències, antiga i moderna de l'arquitectura, en una mateixa casa (concòrdia, però no confusió, perquè una resta al davant i l'altra al darrere, col·laborant, però no abandonant llurs principis dins un aiguabarreig tèrbol), aquesta concòrdia ens fa molta d'honor. És flor de civilització. Les ferèstegues escames d'arquitectes amb arquitectes, de crítics amb crítics, d'arquitectes amb crítics i de crítics amb arquitectes — deixant de banda els propietaris —, no poden subsistir en un ambient com el nostre. El més gran extremisme que entre els nostres constructors es pot donar és que n'hi hagi un que vulgui aplicar al davant allò que un altre aplica al darrere. Convindrem que no és per fer arribar la sang al riu.

Es possible que algunes persones creguin que aquest article és simplement humorista, i que les fotografies que el fotògraf ha pres (triades per ell, al seu gust, i no al meu) són presentades amb un intent irònic. He de declarar que mai a la vida no he escrit amb més serietat que ara, i que el cas de les dues cares de l'arquitectura que he tingut l'honor de examinar, em sembla pràcticament interessant i la seva concepció, absolutament legítima.

NICOLAU M. RUBIO
Arquitecte

S. Sanpere i Miquel DISCOS

Des del 20 de gener al 25 de març, el Centre d'Art Català (Fundació Cambó) de la Universitat de París, havia donat nou conferències a la Sorbona sobre el nostre art antic. D'aquestes nou conferències n'hi ha vuit dedicades a la pintura gòtica catalana. Sobre aquest tema hauran dissertat els senyors Manuel Trens, Alexandre Soler i March, Francesc Martorell, Agustí Duran i Sanpere, Joaquim Folch i Torres, Hulin de Loo, Schneider i Focillon. El senyor Lluís Nicolau d'Oliver ha parlat de «l'art en la vida social catalana segons les novel·les del segle XV», tema importantíssim en els estudis sobre la nostra pintura gòtica. Els títols de les vuit conferències sobre pintura, encara que deixen importants llacunes, són un excel·lent resum que va des de Ferrer Bassa a la influència flamenca.

Es una llàstima que aquestes conferències no puguin ésser repetides a Barcelona. Seria, sobretot, molt interessant de conèixer les que han relacionat la nostra pintura gòtica amb les escoles vienesa, avinyonesa i flamenca, o sigui les dels senyors Focillon, Schneider i Hulin de Loo, particularment les dues primeres.

Seria convenient repetir aquestes conferències a Barcelona perquè l'experiència m'ha demostrat que, malgrat trobar-nos en una època en què tothom compra objectes antics, el desconeixement sobre arqueologia catalana, i particularment sobre una manifestació tan gloriosa com la nostra pintura, és més general que vint anys enrera. Probablement, àdhuc comptant-hi tots els antiquaris, no hi ha en tot Catalunya una dotzena de persones que coneixin aquesta branca del nostre art antic. És probable que Mossèn Gudiol, per raons de salut, no hagi pogut figurar entre els conferenciants.

Mossèn Gudiol ha viscut una època en la qual aquesta qüestió de la nostra pintura gòtica era un tema que, sense exagerar, constituïa el problema més apassionant de les nostres publicacions artístiques. Fa vint o vint-cinc anys aquest afer suscitava polèmiques més violentes que qualsevol qüestió política. Hi havia llavors tres homes que de la pintura gòtica n'havien fet una especialitat. Aquests tres homes eren Salvador Sanpere i Miquel, Raimond Caselles i Mossèn Gudiol, tres homes que coneixien els retaules amb l'olor. Actualment, l'únic especialista en el sentit estricte del mot, deu ésser Mossèn Gudiol.

D'aquests tres homes, segurament era En Caselles el que tenia més sentit artístic, però sense cap dubte era el més mal documentat. En Sanpere, i no cal dir Mossèn Gudiol, el superaven de molt en coneixements sobre qüestions religioses, iconografia, hagiografia, indumentària, llegendaris medievals i pels evangelis apòcrifs i sobretot en l'art d'escorcollar arxius.

Una noble emulació que, pel que jo sentia a dir, consistia en una cursa, el terme de la qual era saber qui escriuria la història de la pintura gòtica, va crear una terrible rivalitat entre En Caselles i En Sanpere. Absorbit per les tasques periodístiques, En Caselles, redactor en cap de *La Veü de Catalunya*, va haver de contemplar com En Sanpere publicava *Los Cuatrocentistas Catalanes* i no va atorgar-se ja més marge d'activitat en la qüestió de la pintura gòtica que fer una crítica molt dura de l'obra d'En Sanpere, obra que va qualificar de novella sobre els nostres pintors antics. Amb tots els seus errors, l'obra d'En Sanpere, completada més tard per Mossèn Gudiol, és la única aportació realment considerable a la història de la nostra pintura.

La crítica d'En Caselles va perjudicar molt l'obra d'En Sanpere i Miquel. Val a dir que En Caselles era home de fòbies terribles i que, des dels punts de vista científic i periodístic, les seves arts no sempre eren lleials. Fos com fos, d'aquella crítica se'n va ressentir molt tot el prestigi científic d'En Sanpere, i àdhuc els seus amics, començant per Mossèn Gudiol, per al qual En Caselles havia tingut frases que ara no ens atreviríem a escriure ni en una polèmica política, desconfiava sistemàticament de les deduccions d'En Sanpere.

Estic segur que En Caselles va ésser el fel de la vellesa d'En Sanpere, i dic això perquè en certa ocasió en què, absent de Vic Mossèn Gudiol, vaig haver de fer-li els honors al Museu, em va parlar molt amargament de la poca consideració que, segons ell, mereixen al país els homes que

intentaven reconstruir la seva història. En opinió d'En Sanpere no hi havia cap activitat més malagraida que la d'historiador. Sempre més recordaré aquesta entrevista de dues hores. Després de dir-me això, En Sanpere, com avergonyit d'haver-se confesat a un adolescent, passava a tractar-me com a una criatura.

Afortunadament, no va trigar a sortir el veritable Sanpere, i tot mirant retaules i fent broma dels sants als quals ell deia «ciudadans», va sortir a parlar-me de la defensa que durant la Setmana Tràgica ha-

Un Sant Pere del Museu de Vich convertit en Sanpere i Miquel

via organitzat al monestir de Pedralbes. Sentir parlar de Pedralbes a En Sanpere era transportar-se a una mena de paradís de l'art gòtic català. Sentir parlar d'En Sanpere de la seva defensa del monestir de Pedralbes era escoltar una gesta èpica digna d'ésser cantada en una epopeia.

Sempre més recordaré aquesta conversa. Ens estàvem a l'últim balcó de la Primera sala gòtica, un balcó que dona al claustre de la Seu. Teníem darrera la Santa Faç, d'En Bermejo, a la qual En Sanpere es dirigia sovint durant la conversa, com si prenguessin per testimoni aquell rostre impresionant de Jesús. Entre frases infantils i blasfemàtiques, En Sanpere em va explicar la defensa de Pedralbes feta per ell i uns quants homes armats. Ell estava disposat a deixar-se matar. Però el revolucionari no venia perquè se sabia que el Sometent de Sarrià vetllava i que el monestir era vigilat. No obstant, hi havia el perill que els incendiàries poguessin per la banda de les Corts, i això va decidir En Sanpere a organitzar la guàrdia del monestir. Parlant dels seus passeigs pel claustre, per les habitacions de l'abadessa, per la cambra pintada per Ferrer Bassa, ponderant que ell, d'antiericlerol que portava tres noms de sant, era l'abat del real monestir fundat per donya Elisenda de Moncada, on és tan difícil entrar, En Sanpere gairebé plorava, darrera aquells lentes i aquell matoll de barba tan espès.

Ara m'adono que tot escrivint m'he desviat de camí i que la digressió em desdibuixa l'article. Però, és que m'és difícil tractar el tema de la nostra pintura gòtica i no recordar la simpàtica figura de l'home que n'ha parlat amb més emoció. Continuaré la digressió dient que l'home que estava realment disposat a deixar-se matar per evitar la destrucció de Pedralbes, bé mereixeria que un dels carrers d'aquells voltants portés el seu nom.

MANUEL BRUNET

LES DARRERES NOVETATS

Mendelssohn, l'autor d'obertures que ben aviat han estat populars arreu per la forma brillant en què són escrites, no sovintaja en els programes de discos, i és estrany, puix aquestes obertures es fan indispensables en els concerts. La que avui es publica, *Ruy Blas*, no tan coneguda potser com *La gruta de Fingal*, té, però, totes les característiques que aviat fan arribar les obres al públic: uns acords amples del metall que alternen amb temes de fàcil comprensió. En aquest autor potser no s'hi trobi originalitat; l'elegància, però, d'aquestes obres supleix aquesta manca d'inventiva. Al disc, i dirigida pel mestre Sargent, sona aquesta obra en forma clara.

Una de les obres que més fama han donat a En Pau Casals és la *Sonata en la major*, per a violoncel i piano, de Beethoven, amb la qual aquell artista omple tres excel·lents discos. És de les obres en la qual l'interpret pot esmerçar més les seves facultats més emotives que de tècnica, sense dir que sigui una obra fàcil. El que sí és un seguit d'expressió i delicadesa aquesta sonata, en la qual el diàleg entre els instruments està desenrotllat amb una forma serena i apassionada alhora qualitats que es troben en tots els passatges de l'obra. Poder fruit en la intimitat d'aquestes obres cabdals de la música de cambra és un favor més que hem d'agrair al disc, que ens acostia així a elles i les divulga en una forma que rarament és possible d'obtenir en les audicions públiques. Un *minuet*, del mateix autor, ple de finor, completa el darrer disc dels tres que omple aquesta sonata.

Per a completar el catàleg del mes de gener i poder ocupar-se amb més actualitat dels altres discos publicats en el que va d'any, ràpidament detallarem la música enregistrada en diversos gèneres.

De cinema sonor, i com a més interessant, hi ha els discos de *La cançó del Ritz*, que interpreten les orquestres de Leo Reisman i Nat Shilkret, en els quals es troba esmerçada la nota humorística que tant escau en el jazz. Unes altres pel·lícules, *Melodia del corazón* i d'altres, els fragments de les que interpreta l'orquestra March Weber, es recolzen més en l'ambient sentimental i per a les quals els bons instrumentistes d'aquesta orquestra, que recorda les de *tzigans*, són un bon element.

També l'orquestra Jack Hylton interpreta dos fragments de la *Movietone Follies 1930*, d'un ritme força animat que aviat porta l'optimisme a l'oïent.

D'altre gènere són les publicacions del «Demon's Jazz», a base de ballables de ritme espanyol, i de la banda «Los Gansos», agrupació aquesta que, com altres similars, sembla obtenir el predicament del gran públic.

J. G.

Beethoven.—Sonata en la major.—Op. 69. P. Casals.—Cia. del Gramòfon.—DB 147 148/149.

Mendelssohn.—Ruy Blas.—Obertura.—Cia. del Gramòfon.—AF 383.

La Canción del Ritz.—Fragments.—Orquestres Leo Reisman i Nat Shilkret.—Cia. Gramòfon AE-3393.

Melodia del Corazón.—Orquestra March Weber.—Cia. del Gramòfon.—AE-3395.

Movietone Follies 1930.—Orquestra Jack Hylton.—Cia. del Gramòfon.—AE-3401.

raspalls per a tots els usos
artículos de neteja — objetos per a presents
rambla de catalunya, 40

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

MOBILIARI D'ART BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16285
BARCELONA

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

COMPOSICIO:

Sucre, llet, b., 5 cts.; extracte regalèsia, 5 cts.; extracte diacodi, 2 mlls.; extracte medul·la vaca, 3 mlls.; Gomenol, 5 mlls.; sucre mentonissat, quantitat suficient per a una pastilla.

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

FORTUNY, S. A.

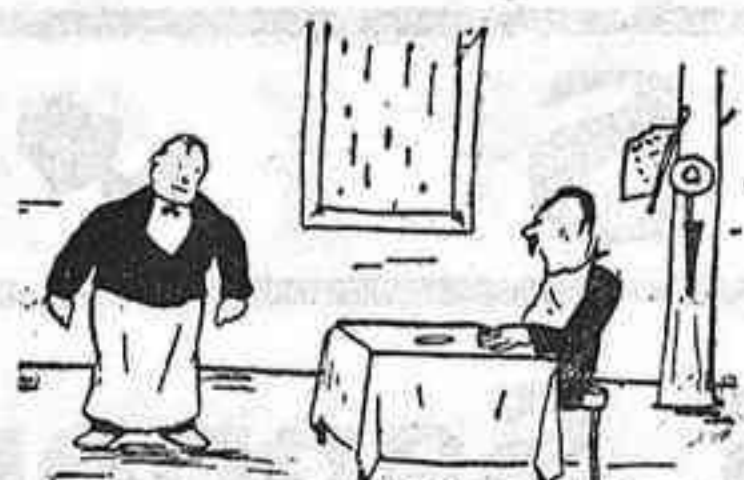
Epicaric Françoise: Hospital, 32
Sucursal: Salmerón, 133

Mantega TORRELAVEGA, Formatgets GERVAIS, PETIT SUISSSES, recepció diària.—Llonganissa de la nostra fàbrica de Vic.—Patés foie-gras "MARIE".—Xampany RUIINART-SILLERY, "LA MARECHALE", Vin Brut i altres marques estrangeres acreditades. — Caves MONTFERRANT (Methode Champenoise), Brut, 8 pessetes.—Cuvée spéciale, 7 pessetes.—Extra Dry.—Demi-sec.—Doux, 6 pessetes.—Carte Bleue, 5'50 pessetes.—Licors de la GRANDE CHAR-TREUSE jaune et verte.—Cognac NA-POLEON, 80 anys.—Vins d'Itàlia, Rin, Bordeus i Borgonya.—Vins de Jerez i Màlaga de les primeres marques.

Secció de Perfumeria: Rambla del Prat, 1
Presentes per a Sant Josep.—Presentem un extensíssim assortiment d'ESTOIGS de perfumeria de marca, de tots ta-manys i preus.

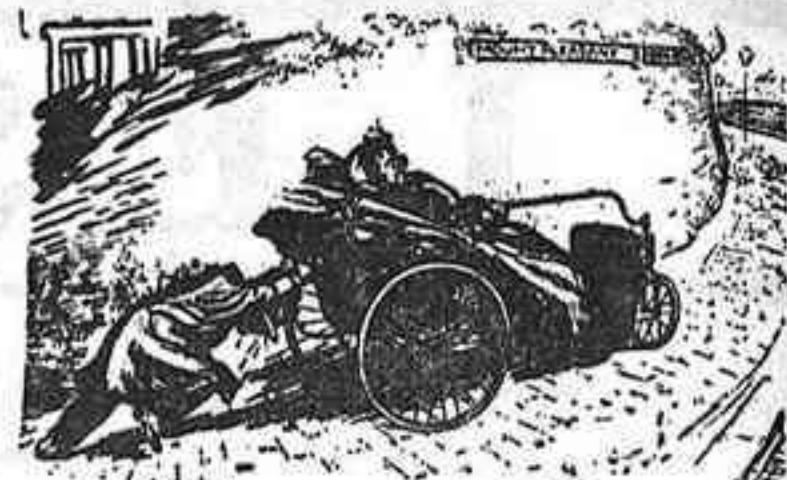
Un espectador sortint d'un cinema parlant. (Il 420, Florència)

—Teniu peix com el de l'altre dia?
—Quina llàstima! Tot just fa cinc mi-nuts que l'hem llençat!
(Pages gaies, Yverdon)

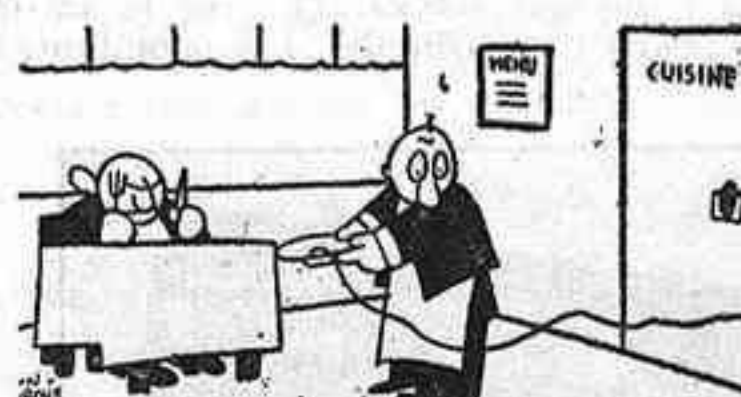
El futur pare.—Tinc dret a passar pri-mer... aviat he de tenir una criatura.
(Le Rire, París)

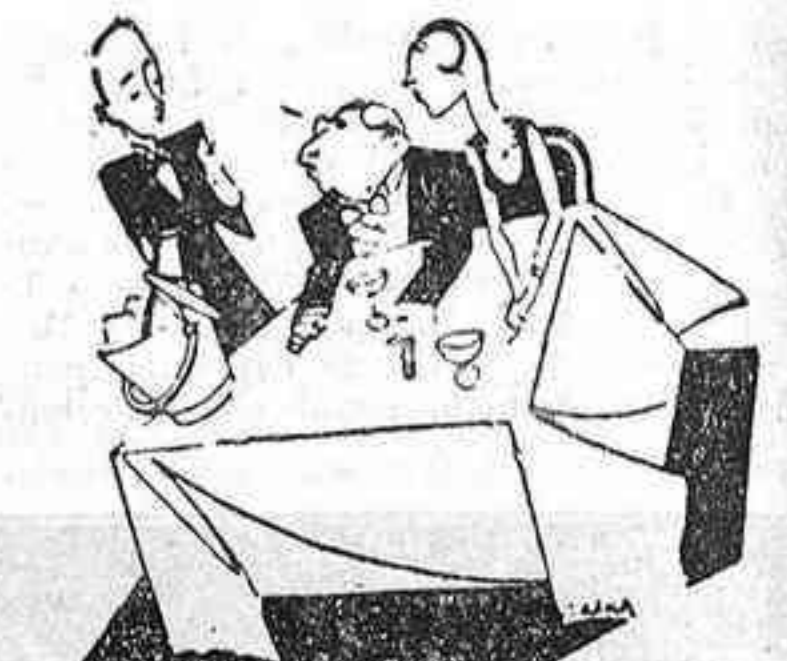
—Estàs molt ensopit; ja em podries do-nar una mica de conversa.
(Punch, Londres)

LLIÇO ALS ALUMNES XOFERS
El cotxe es pot dividir en dues parts: xassis i carrosseria.
(The Tattler, Londres)

Restaurant italià
(Le Rire, París)

—Cambrer, ens heu dut un xampany ba-ratet.
—Esperi's a veure la nota.
(Ric et Rac, París)

AIGUA DE ROCALLAURA

A DEU MÈ RICA DE MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Lítiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses Nefritis crònica, es curarà ra-dicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals
FORTUNY, S. A.
Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

Anunciar a MIRADOR

és donar a conèixer un producte per tot Catalunya

mobles urrutia

dormitoris, menja-dors, rebedors, etc.

pisos complets des de 1.000 pessetes

facilitat de pagament a preus al comptat

carne, 14

(tocant a les rambles)

ANUNCIANTS!...

Una moderníssima organització completa en publicitat.

Pel·lícules de dibuixos animats

mudes i sonores aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"Agencia General de Anuncios"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit se-gur per tota la REGIÓ CATALANA I ILLES BALEARS.

100 cinemes en ciutats i pobla-cions de categoria

BARCELONA
FONTANELLA, 10, 1.ª, 2.ª
Telèfon 16606

MADRID
AVINGUDA MENÉNDEZ
PELAYO, 58, 1.ª

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 10916
Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors
per a retenció absoluta de la trencadura.—Faixes de totes menes
Faixa-cotilla abdominal.—Models moderns

Cotilles Ortopèdiques

per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena

Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcu-bión (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbri-ques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MAN-GANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUS-TRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BU-FADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

Suscriviu-vos a MIRADOR

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr.

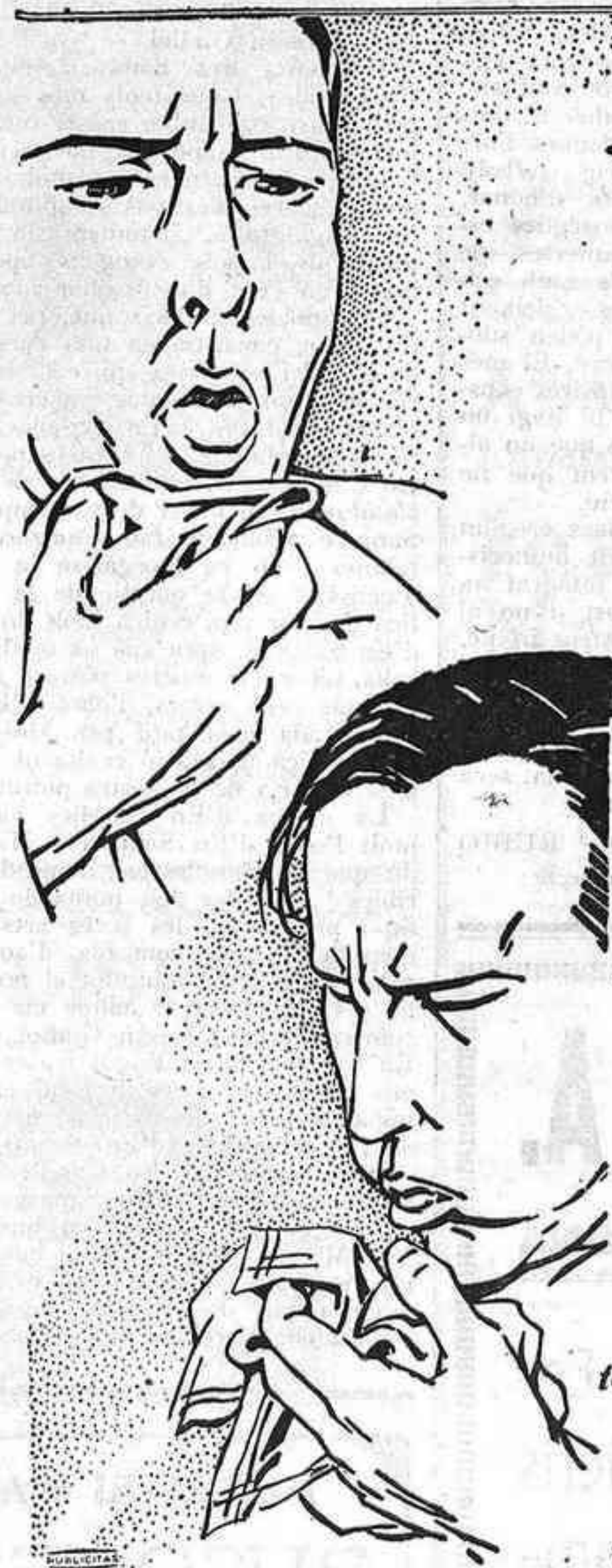
que viu a

carrer..... n.º..... es subscriu a MIRADOR

del preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

de de 193.....

Signatura

tots
tenen
tos...

ELS que pateixen de bronquitis,
els que són propensos a cadarns i
refredats,
els que fumen amb excés,
els convalescents de grip i pulmonies,
els que tenen irritació de gola,
els que treballen en un medi de pols o
de humitat:

tots tenen tos i l'han de combatre prenent

Pastilles del Dr. Andreu

que descongestionen les mucoses respiratòries i faciliten l'expectoració. Famoses arreu del món.

¡Demaneu la nova capsa d'UNA PESSETA!